

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ИНОВАЦИИТЕ И ДИГИТАЛНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ

СТРАТЕГИЯ ЗА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2026 – 2030 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ.....3
II. ВЪВЕДЕНИЕ.....6
III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ЦИФРОВАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 9
IV. ВИЗИЯ, ПРИНЦИПИ, ЦЕЛИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ.....10
V. ФИНАНСИРАНЕ.....49
VI. НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ 52
VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ..... Error! Bookmark not defined.
VIII. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ 57

I. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АД	Акт за данните
АИС	Автоматизирана информационна система
АВ	Агенция по вписванията
АУАН	Акт за установяване на административно нарушение
АУД	Акт за управление на данните
ДХЧО	Държавен хибриден частен облак
ДЧ	Държавите-членки на ЕК
ЕАУ	Електронни административни услуги
ЕЕСМ	Единна електронна съобщителна мрежа
ЕК	Европейска комисия
ЕПИР	Единна политика за информационните ресурси на електронното управление на Република България
ЕПЦС	Европейски портфейл за цифрова самоличност
ЕРИКС	Екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност
ЕС	Европейски съюз
ЕУ	Електронна/-и услуга/-и
Е-управление	Електронно управление
ЗАНН	Закон за административните нарушения и наказания
ЗЕИ	Закон за електронната идентификация
ЗЕУ	Закон за електронното управление
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗКС	Закон за киберсигурност
ИИ	Изкуствен интелект
ИТ	Информационни технологии
ИИСДА	Интегрирана информационна система на държавната администрация
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИР	Информационни ресурси
ИСЦИПР	Информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри
КЕП	Квалифициран електронен подпис
КПЕ	Ключов/-и показател/-и за ефективност
МИДТ	Министерство на иновациите и дигиталната трансформация
МИС	Мрежова и информационна сигурност
МС	Министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
НАП	Национална агенция за приходите
НЗОК	Национална здравно-осигурителна каса
НКЦ	Национален координационен център
НИКТ	Нови информационни и комуникационни (цифрови) технологии

НМИМИС	Наредба за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност
НОИ	Национален осигурителен институт
НОИИСРЕАУ	Наредба за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги
НПВУ	Национален план за възстановяване и устойчивост
НСИ	Национален статистически институт
ООН	Организация на обединените нации
ОРЗД	Общ регламент за защита на данните
ПЕУ	Портал на електронното управление
ППЦД	Политическа програма „Цифрово децетилетие“ до 2030 г.
ПИК	Персонални идентификационни кодове
РМС	Решение на Министерския съвет
СЕОС	Среда за електронен обмен на съобщения
СЕРИКС	Секторни екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност към тях
СОСП	Съобщителен обект със специално предназначение
ССЕВ	Система за сигурно електронно връчване
ТСПЕ/OOTS	Техническа система, основана на принципа на еднократност/The Once Only Technical System
ЦВПОС	Централен виртуален ПОС терминал
API	Application programming interface – Приложен програмен интерфейс
CERT	Национален екип за реагиране при инциденти с компютърната сигурност
CESOP	Central Electronic System of Payment information Централна електронна система с информация за плащанията (данни от доставчици на платежни услуги за трансгранични плащания)
DESI	Digital Economy and Society Index Индекс за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото
EDIH	European Digital Innovation Hub Европейски цифров иновационен хъб
EGDI	E-Government Development Index Индекс на развитие на електронното управление
ENISA	European Union Agency for Cybersecurity Агенция на Европейския съюз за киберсигурност
EPI	E-Participation Index Индек за електронно участие
FTTP	Fibre to the Premises – Оптично влакно до помещенията
GTCI	Global Talent Competitiveness Index Глобален индекс на конкурентоспособността на талантите
HCI	Human Capital Index

	Индекс „Човешки капитал“ (компонент на Индекса на развитие на електронното управление)
IGF	Internet Governance Forum Форум за управление на Интернет
INSAIT	Institute for Computer Science, Artificial Intelligence and Technology Институт за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии
LOSI	Local Online Services Index Индекс за електронните услуги на местно ниво
NCCs Network	Мрежа от национални координационни центрове
NRI	Network Readiness Index Индекс за готовност на мрежата
OSI	Online Services Index Индекс „Електронни услуги“ (компонент на Индекса на развитие на електронното управление)
SSO	Single sign on – достъп с еднократна идентификация
TII	Telecommunications Infrastructure Index Индекс „Телекомуникационна инфраструктура“ (компонент на Индекса на развитие на електронното управление)
VHCN	Very High Capacity Network – Мрежа с много голям капацитет

II. ВЪВЕДЕНИЕ

Цифровата трансформация е процес, основан на новите цифрови технологии, който представлява радикална промяна на създаването и извършването на съществуващи или нови продукти, услуги и работни процеси и е насочен към предоставянето им по напълно нов начин – автоматизирано, изцяло по електронен път, интуитивно, опростено, базирано на данни, облачно, с помощта на алгоритми, при осигуряване на висока цифрова надеждност и сигурност на технологиите. Той е едновременно стратегически и хоризонтален процес и се превръща трайно в неизменна и устойчива основа на социално-икономическия и обществения живот, опазването на околната среда и постигането на климатична неутралност.

През последните няколко години цифровата трансформация се ускорява, като по отношение на технологиите се очертават десет водещи области[1], които показват посоките за развитие на политиките, уменията, регулаторната рамка, научно-развойната дейност и бизнес иновациите:

1. **AIOps (AI/ML)** – изкуствен интелект и машинно обучение за автоматизиране на ИТ операции.
2. **Генеративен изкуствен интелект (Generative AI)** – създаване на съдържание, код, изображения и решения чрез изкуствен интелект.
3. **Квантови изчисления (Quantum Computing)** – използване на квантови технологии за изключително бързи изчисления.
4. **Автоматизация (RPA)** – роботизирана автоматизация на процеси в бизнеса.
5. **Периферни изчисления и Интернет на нещата (Edge Computing and IoT)** – обработка на данни близо до източника и интелигентни свързани устройства.
6. **Low-Code / No-Code разработка** – създаване на приложения с малко или без писане на код устройства.
7. **5G и 6G усъвършенстване** – по-бързи и по-надеждни комуникационни мрежи.
8. **Киберсигурност (Cybersecurity)** – усилване на защитата срещу цифрови заплахи.
9. **Цифрови близнаци (Digital Twins)** – създаване на виртуални копия на физически системи.
10. **Големи данни и анализи (Big Data and Analytics)** – използване на масивни данни за вземане на по-добри решения.

Въздействието на новите цифрови технологии и на данните, и тяхното използване във връзка със съществуващи и нови дейности вече предопределят устойчив икономически растеж, конкурентоспособност и стабилна макроикономическа среда, и имат ключово значение за социалното развитие, повишаването на жизнения стандарт и качеството на живот на населението.

Ролята и динамиката на процеса, както и съществуващата европейска стратегическа и политическа рамка за цифрова трансформация изискват Република България да определи своите визия и стратегически цели за провеждане на политики, които дават възможност на гражданите, биснеса, научния и неправителствения сектор да се възползват от ориентирано към човека, устойчиво, по-сигурно и по-надеждно цифрово бъдеще. Цифровизацията следва да се приема, като основен инструментариум за разработване и изпълнение на политиките с цел тяхното

[1] https://www.veritis.com/blog/top-10-digital-transformation-trends/#03

поставяне на по-високо равнище, в унисон с европейските и световни тенденции, както и за постигане на стабилност и сигурност при посрещане и справяне с предизвикателствата на непрекъснато променящата се среда.

Визията и стратегическите цели за цифрова трансформация на Република България за периода 2026 – 2030 г. са съобразени със заложеното в:

- Националната програма за развитие „БЪЛГАРИЯ 2030";
- Приоритетите и резултатите от Националната програма „Цифрова България 2025 година"[2];
- Националния средносрочен фискално-структурен план на Република България за периода 2025 – 2028 г.;
- Рамковия актуализиран стратегически документ „Цифрова трансформация на България за периода 2024 – 2030 г.", изцяло съобразен с целите и насоките на европейската политическа програма „Цифрово десетилетие" до 2030 година;
- Актуализирания национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение „Свързана България";
- Националния план за възстановяване и устойчивост;
- други национални стратегически и програмни документи с технологична компонента, обхващащи периода 2026 – 2030 година;
- Съобщение на Комисията от 9 март 2021 г. „Цифров компас 2030"[3];
- Европейската политическа програма „Цифрово десетилетие" до 2030 г. (ППЦД 2030);
- Стратегията за използването на изкуствен интелект[4];
- Новата промишлена стратегия за конкурентноспособна в световен план, екологична и цифрова Европа[5];
- Европейската декларация относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие[6];
- Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие.

Стратегията за цифрова трансформация на Република България 2026 – 2030 г. отчита ускореното развитие на новите информационни и комуникационни технологии (НИКТ), като изкуствен интелект (ИИ), технологии за обработка и споделяне на данни, високопроизводителни изчислителни технологии, квантови изчислителни решения, полупроводникови технологии и устойчиви цифрови инфраструктури (5G и 6G), което налага нов подход за програмиране на стратегическите цели и дейностите за тяхното постигане.

---

[2] https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/digital.transformation/itis-national-strategic-documents/np-digital-bulgaria-2025; https://www.mtc.government.bg/bg/category/85. *Заложените в Програмата приоритетни области на действие и цели се припокриват с тези в настоящия стратегически документ. Поради необходимостта от окрупняване на стратегическите документи, в контекста на приемственост, и предвид факта, че програма „Цифрова България 2025" приключи в края на 2025 г., тя е изцяло интегрирана в настоящата Стратегия за цифрова трансформация/*

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0118

[4] https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/factpages/apply-ai-strategy-overview

[5] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/fs_20_425

[6] https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/library/european-declaration-digital-rights-and-principles

Настоящата стратегическа рамка има хоризонтален характер, обединяваща националните усилия за осъществяване на цифровата трансформация на Република България. Документът има за цел да бъде инструментът за принос към постигането на приоритетите, целите и показателите на европейското цифрово десетилетие, като се допълва и доразвива от вече действащите стратегически документи по области на политики, в които има утвърдени приоритети, цели, мерки и действия за развитие на цифрови технологии, цифрови услуги, цифров капацитет, цифров бизнес и цифрово управление, основано на данни за постигането на интелигентни, приобщаващи и устойчиви национални икономика и общество.

III. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ЦИФРОВАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КЪМ 30.06.2025 Г. (Приложение I)

IV. ВИЗИЯ, ПРИНЦИПИ, ЦЕЛИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

IV.1. ВИЗИЯ

До 2030 г. България ще бъде цифрово свързана, сигурна и приобщаваща държава, в която технологиите служат на хората, данните движат икономиката, а иновациите и знанието изграждат едно по-справедливо, устойчиво и достойно бъдеще за всички.

Цифровата трансформация е водена от принципите на достъпност, прозрачност, приобщаване, сигурност, устойчивост, които поставят човека в центъра на политиките, гарантират равнопоставен достъп до услуги и възможности, и създават среда, в която никой гражданин, бизнес или регион не остава изключен от ползите на цифровизацията.

Република България ще се развива като държава с функциониращо, проактивно и интелигентно цифрово управление, в което публичните (обществените) услуги се предоставят автоматизирано, прозрачно и без излишна тежест както за гражданите и бизнеса, така и за администрацията. Ще се цели необратимост на цифровата трансформация чрез внедряване на технологични решения с дългосрочен ефект и устойчивост, както и чрез осигуряването на нормативна и институционална рамка, която изключва връщане към аналогови процеси и неефективни решения. Гражданите и бизнесът ще взаимодействат с държавата по лесен, предвидим и сигурен начин – независимо от местоположението си в рамките на Европейския съюз (ЕС), използваното устройството или социалния си статус.

Страната ще се стреми към изграждане на интелигентна, устойчива и доверена цифрова екосистема, в която новите технологии ще играят ролята на двигател за иновациите и конкурентоспособността. Изкуственият интелект ще служи като инструмент за хората, за да се повишава тяхното благосъстояние, а отворените технологии и стандарти ще улесняват потребителите да правят автономен и информиран избор. Всеки гражданин ефективно и свободно ще може да избира онлайн услугите, които да използва, въз основа на обективна, прозрачна, леснодостъпна и надеждна информация.

До 2030 г. страната ще разполага с модерна и киберустойчива цифрова инфраструктура, напълно съвместима с европейските архитектурни стандарти и регулации, която позволява развитие на иновации и икономика, основани на данни. Във всички сектори на социалния и икономическия живот технологиите ще подкрепят информираното вземане на решения, ефикасното използване на ресурси и далновидното управление на обществените процеси.

Република България ще изгради устойчива цифрова екосистема, в която:

- всеки гражданин ще има възможност за сигурна цифрова идентификация и основни цифрови умения;
- обществените услуги ще са достъпни онлайн, без ограничение на време и място в ЕС;
- уязвимите групи ще получават подкрепа, за да бъдат пълноправни участници в цифровия обществен живот;
- бизнесът ще работи в предвидима цифрова среда, стимулираща иновации;
- данните ще се управляват сигурно, надеждно и отговорно и ще реализират добавен икономическа стойност.

Постигането на визията на Република България до 2030 г. ще означава цифрово сигурна, приобщаваща и свързана държава, в която цифровите технологии подобряват качеството на живота, данните и иновациите са двигател на икономическия растеж и конкурентоспособността, а цифровата трансформация създава условия за устойчиво развитие, равни възможности и по-високо обществено благосъстояние. В страната ще се съчетава технологично лидерство с високо доверие, отговорно управление и социална солидарност – като неотменна част от Единния европейски цифров пазар и в съзвучие с европейските ценности за цифрово бъдеще.

IV.2. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

1. **Човекът в центъра на цифровата трансформация** – цифровите технологии следва да бъдат проектирани, разработвани и прилагани в услуга на човека – като субект на права, носител на достойнство и активен участник в обществения живот. Хуманизираният подход изисква поставяне на индивидуалните потребности, правата и очакванията на гражданите в центъра на всички цифрови политики и услуги.

2. **Солидарност и приобщаване –** цифровият преход трябва да бъде приобщаващ, като гарантира равнопоставен достъп до цифрови ресурси и услуги за всички социални, възрастови и териториални групи. Принципът предполага активни мерки за преодоляване на цифровото неравенство и за защита на правото на пълноценно участие в цифровото общество, включително за уязвими групи и хора с увреждания.

3. **Цифрово „по подразбиране“ (Digital by default) −** обществените услуги и административни процеси следва да бъдат проектирани и предоставяни по цифров път като основна, а не като алтернативна форма. Принципът утвърждава цифровите технологии като естествено средство за взаимодействие между държавата, гражданите и бизнеса.

4. **Еднократно събиране и създаване на данни (Once only, „само веднъж“) –** институциите са задължени да обменят необходимата информация помежду си по автоматизиран и сигурен начин, като гражданите и юридическите лица не следва да предоставят повторно данни, които вече са налични в публичната администрация. Този принцип е фундамент за опростено, ефективно и потребителско-ориентирано управление и за намаляване на административната тежест, като за публичната администрация отпаднат технологичните пречки за прилагане на този принцип, който и към момента е законово регламентиран в чл. 2, ал. 1 на Закона за електронното управление.

5. **Прозрачност, етичност и отговорност при използването на цифрови технологии –** цифровите системи, особено онези, базирани на изкуствен интелект, следва да бъдат подчинени на изисквания за прозрачност, обяснимост и справедливост. Управлението на данни и алгоритмични решения трябва да бъде подложено на обществен и институционален контрол, в съответствие с принципите на демократичното управление и правовата държава.

6. **Безопасност, сигурност и овластяване** – защита на цифровата инфраструктура, неприкосновеността на личните данни и устойчивостта на публичните системи срещу киберзаплахи са стратегически приоритети. Те трябва да се осъществяват чрез принципите на „киберсигурност по дизайн“ и „вградена защита на личните данни“, съчетани с действия за гарантиране на националния цифров суверенитет.

7. **Технологична неутралност и иновационна свобода** – публичната политика следва да стимулира иновациите чрез създаване на предвидима и отворена регулаторна среда, без да фаворизира конкретни технологии или решения. Това позволява на обществото и бизнеса свободно да експериментират, внедряват и адаптират нововъзникващи технологични модели.

8. **Оперативна съвместимост и архитектурен интегритет** – ефективната цифровизация изисква хоризонтална и вертикална съвместимост между информационните системи на различни институции, нива на управление и държави. Прилагането на утвърдени европейски и международни стандарти за архитектура, интерфейси и данни е предпоставка за интегритет и функционалност на публичните услуги.

9. **Проактивно и интелигентно управление** – цифровата администрация трябва да премине от пасивно предоставяне на услуги само при поискване, към активно и умно управление, което предвижда нуждите на гражданите и бизнеса, анализира данни, автоматизира процеси и използва изкуствен интелект – при спазване на високи етични стандарти и защита на личните данни.

10. **Зелена цифровизация и устойчиво развитие (Green Digital Transformation)** – цифровата трансформация трябва да бъде проводник на екологична устойчивост чрез използване на енергийно ефективни технологии, интелигентни системи за управление на ресурси и насърчаване на „зелени“ цифрови иновации. Синергията между цифров и зелен преход е предпоставка за съвременна и отговорна икономика.

11. **Европейска съвместимост и глобална свързаност** – България активно участва в изграждането на Единния цифров пазар, Европейската цифрова идентичност и трансевропейската инфраструктура от следващо поколение. Стратегията отразява ангажимента на страната към принципите на ППЦД 2030 и Европейската декларация за цифрови права и принципи.

12. **Сътрудничество и участие на заинтересованите страни** – успешната цифрова трансформация изисква съвместни усилия между държавата, частния сектор, академичните среди и гражданското общество. Политиките следва да се формират чрез открито консултиране, съвместно проектиране на решения и споделена отговорност за цифровото бъдеще на страната.

13. **Участие в цифровото публично пространство** - гарантирането на основните права онлайн, насърчаването на демократично участие чрез технологии, ограничаването на незаконно и вредно съдържание, и осигуряването на достъп до културно разнообразна информация в защитена и етична цифрова среда са в основата на справедливото цифрово общество.

14. **Данните като стратегически актив** – данните следва да бъдат управлявани като ключов ресурс за развитие на публичното управление и икономиката.

15. **Отвореност по подразбиране (Open by default)** – достъпът до данни следва да бъде насърчаван, когато това е съвместимо със законовите изисквания за защита на личните данни, търговската тайна и сигурността.

16. **Качество по подразбиране (Quality by design)** – системите за управление на данни следва да гарантират надеждност, точност и актуалност на данните.

17. **Данни в подкрепа на публичните политики** – данните следва да се използват системно при формулиране, мониторинг и оценка на публичните политики.

IV.3. ЦЕЛИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Постигането на визията за цифрова трансформация на Република България е пряка функция от реализацията на стратегическите цели, които определят рамките за развитието на отделните елементи в цифровата екосистема и очакваните резултати за обществото от цифровата трансформация. Цифровата екосистема на страната обхваща цифровата инфраструктура, цифровите публични (обществени) услуги, цифровизацията на бизнеса, цифровите знания и умения, цифровите данни и киберсигурността.

Все по-интензивното генериране на данни, при това в големи обеми, неизменно води до въпроса за тяхната сигурност и защита от злонамерено увреждане или използване. Сигурното киберпространство се превръща в двигател за търсенето и използването на ИКТ-базирани продукти и услуги както в публичния, така и в частния сектор. В световен мащаб киберсигурността се превръща в хоризонтален приоритет, а органите на ЕС и държавите членки я извеждат по важност на равно с процеса по цифрова трансформация. Това налага разработването на отделна стратегическа и нормативна рамка за киберсигурност както на европейско[7], така и на национално ниво. Република България залага принципите, целите, мерките и очакваните резултати, свързани с развитието на киберсигурността, защитата на мрежовите и информационните системи и повишаването на капацитета за противодействие на киберзаплахи в отделена Национална стратегия за киберсигурност.

IV.3.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:

Изграждане и развитие на сигурна, надеждна и устойчива цифрова инфраструктура за преодоляване на цифровото разделение и стимулиране на цифровото развитие на обществото, икономиката и публичния сектор

Цифровите мрежи, центрове за данни, инфраструктурата за управление и обмен на данни, облачни платформи и високопроизводителните изчислителни ресурси представляват гръбнака на цифровата трансформация и осигуряват основата за предоставянето на електронни услуги, за изграждането и развитието на цифрови умения, за цифровизацията на бизнеса и внедряването на иновации в индустрията, както и за създаването, съхраняването и обмена на цифрови данни и информация.

Изграждането и развитието на цифровата инфраструктура в Република България е стратегическа цел, която пряко съответства на целите на ЕС за изграждане на единен цифров пазар и реализиране на ППЦД 2030. Стратегическата цел се разглежда през няколко ключови аспекта:

- **системен подход** – цифровите инфраструктури се планират, изграждат и развиват, като единна, взаимосвързана и оперативно съвместима система, обхващаща широколентовата свързаност, високопроизводителните изчислителни мощности, центровете за данни и сигурните облачни услуги, които осигуряват основата за електронни услуги, иновации и ефективно използване на публичните ресурси;

[7] https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/proposal-regulation-eu-cybersecurity-act

- **интегрираност и устойчивост** – приоритет е изграждането на инфраструктура, която е устойчива на киберзаплахи, съвместима с европейските стандарти и способна да поддържа мащабируеми иновационни процеси;
- **европейска координация** – цифровата инфраструктура на страната се развива в съответствие с европейските политики, архитектурни рамки, технически стандарти и изисквания за оперативна съвместимост, с цел свързване с общоевропейските цифрови мрежи, инфраструктури и пространства на данни; на европейско ниво е предвидено 100% покритие с гигабитови мрежи и изграждане на водещи европейски капацитети за полупроводници, периферни възли и квантова инфраструктура;
- **регионален и социален баланс** – цифровата инфраструктура следва да преодолява регионалните различия и да осигурява равен достъп до услуги на граждани, бизнес и публични институции, включително в селските и по-слабо развити райони;
- **иновативен капацитет** – чрез модерни цифрови инфраструктури страната цели да стимулира стартиращи предприятия, научни организации и индустрии с висока добавена стойност, насърчавайки конкурентоспособността на националната икономика.

Стратегическата цел обхваща развитие няколко взаимосвързани области:

- свързаност и телекомуникационна инфраструктура, с разгръщане на 5G мрежи и подготвителни действия за 6G, изграждане на оптични широколентови мрежи за пълно гигабитово покритие и подкрепа за частни 5G мрежи в индустриални зони и критична инфраструктура;
- центрове за данни и облачни решения, с разширяване на капацитета за сигурно съхранение и обработка на данни, насърчаване на облачни платформи с висока надеждност за публичната администрация и бизнеса, и участие в европейски инициативи;
- изчислителни мощности и суперкомпютри, като се надграждат капацитетите на българските суперкомпютри, които ще се използват за научни изследвания, индустриални симулации, здравеопазване, климатични модели и т.н.;
- доверени инфраструктури, включително изграждане на национални и регионални центрове за компетентност по киберсигурност, внедряване на инфраструктура за квантова комуникация (QCI) и интеграция с EU Cybersecurity Competence Centre;
- инфраструктура за данни и оперативна съвместимост, чрез развитие на национални регистри и бази данни, интеграция към Общото европейско пространство за данни и изграждане на инфраструктура за изкуствен интелект, включително тестови и експериментални среди.

Нарастващото внедряване и използване на системи с изкуствен интелект поставя нови изисквания към цифровата инфраструктура, която следва да бъде мощна, мащабируема, сигурна и способна да осигури необходимата свързаност и управление на данните. В тази връзка ще продължи да се насърчава развитието на високопроизводителните изчислителни центрове (HPC), облачни и периферни (edge) инфраструктури, както и сигурен достъп до големи масиви от данни за обучение и разработка на системи с изкуствен интелект. Ще се работи за

съвместимост с европейската инфраструктура за изкуствен интелект, включително инициативите на ЕС за фабрики за изкуствен интелект (European AI Factories) и Платформата за изкуствен интелект по заявка (AI-on-Demand), с цел създаване на устойчива и отворена технологична основа за бизнеса, администрацията и научната общност. Националните цели по прилагането на изкуствен интелект ще съответстват на европейските приоритети за повишаване на производителността чрез прилагането му във всички икономически сектори; въвеждане на доверен и прозрачен изкуствен интелект в предоставянето на публичните услуги; изграждане на общество, готово за изкуствен интелект чрез образование, умения и етика.

Участието на Република България в инициативите по Европейския законодателен акт за интегралните схеми (EU Chips Act) посредством Съвместното предприятие „Интегрални схеми“ (Chips JU) ще продължи и ще се насърчават конкурентоспособността и устойчивостта на страната ни в областта на полупроводниковите технологии и постижения и да спомага за осъществяването на целите на двойния цифров и зелен преход. Българският център за компетентност в областта на чиповете – Chips Centre of Competence Bulgaria (C3BG) – цели разширяване на участието на страната във веригата за добавяне на стойност на европейската полупроводникова индустрия. Той ще предоставя достъп до технически опит, експериментиране в областта на интегралните схеми и иновативни инфраструктури – платформи за проектиране, пилотни производствени линии и симулационни среди. Основни ползватели на услугите на центъра ще бъдат малки и средни предприятия и стартиращи фирми, изследователски и технологични организации, академични институции на регионално, национално и европейско ниво, а също и големи предприятия.

В периода 2026 – 2029 г. Република България изпълнява проектите „Трансгранична свързаност на квантова комуникационна инфраструктура между София (България) и Букурещ (Румъния)“ (SBIQCI) и „Квантова комуникационна инфраструктура за Югоизточна Европа и Западна Европа“ (SEEWQCI), които са част от втората фаза на Националния план за изграждане на квантова комуникационна инфраструктура и допринасят за развитието на паневропейската квантова комуникационна инфраструктура (EuroQCI). Проектите предвиждат изграждането на сигурна трансгранична квантова свързаност между България, Румъния, Гърция, Кипър и Нидерландия чрез интегриране на наземни и космически комуникационни решения, включително използването на сателита EAGLE-1 за сигурно разпределение на квантови ключове. Реализирането им ще осигури надеждна инфраструктура за защитени комуникации между публичния сектор, научноизследователските организации и стратегически предприятия, ще подпомогне интеграцията на националната квантова инфраструктура в европейската мрежа и ще укрепи позицията на България като активен участник в изграждането на европейската екосистема за квантови комуникации.

Изпълнението на стратегическата цел ще допринесе за реализирането на приоритет 8 „Цифрова свързаност“ от Националната програма за развитие „България 2030“, като ускори изграждането на модерна, сигурна и устойчива цифрова инфраструктура в цялата страна. Ще бъдат преодолени съществуващите териториални дисбаланси чрез осигуряване на достъп до високоскоростна свързаност в слабо населените и отдалечените райони и насърчаване на нейното ефективно използване от гражданите, бизнеса и публичния сектор.

Страната ще разполага с широко изградени мрежи с много голям капацитет, включително гигабитови фиксирани мрежи до крайния потребител (FTTP), както и с широко

покритие на безжични широколентови мрежи от пето поколение (5G), което ще допринесе за изпълнението на европейската цел за 100% гигабитова свързаност на всички крайни ползватели.

България ще укрепи позициите си в европейската екосистема за полупроводници, включително чрез развитието на София Тех Парк като център за научни изследвания, иновации и технологично развитие, и ще създаде условия за използване на високопроизводителни и квантови изчислителни технологии от бизнеса, публичния сектор и научната общност.

В резултат от изпълнението на предвидените мерки страната ще разполага със зряла инфраструктура с висока плътност от периферни изчислителни възли, интегрирана с европейските цифрови инфраструктури и платформи.

Ефектът от постигането на целта ще бъдат създадени условия за сигурен трансграничен обмен на данни, предоставяне и използване на цифрови услуги в рамките на ЕС, участие в съвместни европейски инициативи и ефективно използване на споделени технологични и изчислителни ресурси.

Координацията и постигането на стратегическата цел за изграждане и развитие на цифровата инфраструктура обхваща изпълнението на следните оперативни цели:

Оперативна цел 1: Изграждане на цифрова инфраструктура за преодоляване на цифровото разделение

В рамките на тази оперативна цел ще се изпълняват проекти и дейности, насочени към подобряване на свързаността и покритието с надеждна, сигурна, производителна и устойчива цифрова инфраструктура на територията на цялата страна, с фокус върху периферни, слабо развити и селски райони и осигуряване на необходимите и подходящи ИКТ ресурси за качественото изпълнение на публични функции и предоставяне на обществени услуги.

Оперативната цел следва да допринесе за:

- по-широко и надеждно покритие с мобилни и фиксирани мрежи на територията на цялата страна, включително в райони, които традиционно изостават в развитието на телекомуникационната инфраструктура, с което да се преодолеят цифровите неравенства, да настъпи икономическо оживление в периферните и селските райони и да се гарантира равен достъп до висококачествени цифрови публични услуги за всички граждани и бизнеси;
- по-бърз и надежден интернет и достъп до ново поколение цифрови технологии и услуги, което ще спомогне за ускореното икономическо развитие, намаляване на регионалните различия и повишаване на конкурентоспособност на България в Европейския съюз;
- осигуряване на цифрови ресурси и свързаност за предоставяне на обществени услуги, модернизация и създаване на условия за приобщаване към иновации и нови цифрови технологии в образователната сфера, здравеопазването, социалните дейности и др., независимо от географското местоположение или социално-икономическия статус на гражданите.

Оперативна цел 2: Развитие на сигурна, надеждна и устойчива цифрова инфраструктура за стимулиране на цифровото общество, икономиката и публичния сектор

В рамките на тази оперативна цел ще се насърчават проекти и дейности за:

- хармонизиране на националните с европейските правила и технически стандарти за цифрова инфраструктура, като например за използване на радиочестотния спектър за 5G и 6G мрежи, за директна комуникация между спътник и устройства (Satellite Direct-to-Device (D2D) и др.;
- създаване на условия за увеличаване на капацитета на цифровата инфраструктура, като например държавната опорна мрежа, национални и секторни центрове от данни, Единната информационна точка и други ресурси, и присъединяване на нови потребители на ИКТ услуги;
- надграждане и използване на споделените информационни ресурси на електронното управление за ефикасна цифрова трансформация;
- създаване на модерни пилотни производствени линии за ускоряване на иновациите и технологичното развитие;
- създаване на взаимосвързани в европейски план центрове за компетентност;
- разработване на платформа за проектиране на чипове, базирана на сигурни облачни технологии;
- развитие на квантови технологии, включително на квантова комуникационна инфраструктура между Република България и други държави − членки на ЕС;
- разполагане и развитие на периферните изчислителни технологии в България.

Постигането на оперативната цел ще допринесе за наличието на сигурна, надеждна и устойчива цифрова инфраструктура в съответствие с европейските цели и изисквания, осигуряваща свързаност, включително трансгранична, за цифрови мрежи и платформи с висока степен на защита на личните данни, и за зряла периферна инфраструктура, чрез които бизнесът и гражданите ще имат равен достъп до цифровите технологии и ще ползват висококачествени цифрови услуги. Изпълнението на тази оперативна цел ще насърчи развитието на цифровото общество, цифровизацията на публичния сектор, стимулирането на научно-развойната и академична дейност, и функционирането на икономика, в която се създава висока добавен стойност за гражданите и бизнеса.

IV.3.2. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:
Модерен, ефективен и ориентиран към човека цифров публичен сектор

Цифровата трансформация е от ключово значение за изграждането на модерна, прозрачна и ефективна държавна администрация в Република България. Цифровизацията следва да се разбира като един от основните инструменти за правене и изпълнение на политиките на държавното управление с цел тяхното поставяне на по-високо равнище, в унисон с европейските и световни тенденции, както и за постигане на устойчивост при посрещане и справяне с предизвикателствата на непрекъснато променящата се среда.

Цифровата трансформация на публичния сектор следва да се основава на оперативно съвместими информационни системи, регистри, софтуерни платформи и продукти, достъпна и сигурна електронна идентификация, цифрово компетентна администрация, ефективно управление на данните, оптимизация на административни процеси и цифрови услуги, ориентирани към гражданите и бизнеса.

Цифровите услуги са основният инструмент за лесно, бързо, прозрачно и достъпно взаимодействие на гражданите и бизнеса с администрацията, като същевременно допринасят за намаляване на бюрокрацията и за укрепване на доверието в институциите. Киберсигурността и защитата на личните данни са ключови за устойчивостта и приемането на цифровите услуги. Приоритет е изграждането на национални платформи и системи на принципа „само веднъж“ за повишаване на качеството на административните услуги, за преминаването към рационални електронни процеси на функциониране и управление в публичния сектор, и за достъп по електронен път на информацията, с която разполагат публичните институции.

Националните цели за 2030 г. за цифровизация на обществените услуги съвпадат с общоевропейските цели на десетилетието – 100% онлайн достъп до ключови публични услуги, 100% от гражданите да имат достъп до своите електронни здравни досиета и до сигурни средства за електронна идентификация (eID), признати в целия ЕС.

За наличието на адаптивна, иновативна и устойчива публична администрация цифровизацията вече се явява стратегическа предпоставка. Качеството на публичното управление, разработването и изпълнението на политики и предоставянето на цифрови услуги тясно зависят от способността на администрацията пълноценно да използва потенциала на цифровите технологии.

Компетентностите следва да надхвърлят базовите умения за работа с информационни технологии и да обхващат способности за управление и анализ на данни, ефективно, сигурно и отговорно използване на системи с изкуствен интелект и други НИКТ, управление и оптимизиране на цифрови процеси, гарантиране на киберсигурността и защитата на информацията, както и познаване на етичните, правните и организационните аспекти на цифровата трансформация.

Стратегическата цел е насочена към изграждане на цифрова държава, в която взаимодействието между гражданите, бизнеса и институциите се основава на доверие, бързина, компетентност и оперативна съвместимост на национално ниво и като част от единното европейско цифрово пространство. Публичният сектор ще се утвърди, като един от двигателите на цифровата трансформация, където цифровите услуги ще бъдат ориентирани към гражданите

и бизнеса, ще са достъпни, сигурни, надеждни и популяризирани, и ще предоставят ново ниво на взаимодействие между обществото, бизнеса и публичните институции.

Основните направления на развитие на цифровите услуги включват няколко ключови аспекта:

- **централизирани и интегрирани услуги,** които позволяват автоматизиран обмен на данни между институциите, като се прилага принципът „само веднъж“ – информацията, веднъж предоставена на администрацията, не се изисква повторно, което е в изпълнение на разпоредбата на чл. 2, ал. 1 на Закона за електронното управление;
- **потребителски ориентирани и проактивни услуги,** които се предоставят на база „епизоди от живота“, като раждане, започване на бизнес или пенсиониране, а мобилни приложения, чатботове и виртуални асистенти улесняват директната комуникация с гражданите;
- **доверие, сигурност и защита,** където приоритет е усилването на капацитета за киберсигурност и защита на критичната цифрова инфраструктура, прилагането на GDPR и принципите на цифровата етика за защита на личните данни;
- **интеграция в европейската цифрова екосистема,** чрез синхронизация с инициативи като EU Digital Identity Wallet, Once-only Technical System (OOTS) и eIDAS 2.0, както и участие в европейски програми, като „Цифрова Европа“ и „Хоризонт Европа“ за трансфер на добри практики;
- **административна ефективност и прозрачност,** където цифровизацията съкращава бюрократичните процедури и осигурява публичен достъп до информация за дейността на институциите.

Оперативна цел 1: Цифрови услуги, ориентирани към гражданите и бизнеса

Оперативната цел е насочена към постигане на оперативна съвместимост на информационните системи и софтуерни решения за осъществяване на процесите по извършване и предоставяне на публични услуги. Целта включва осигуряване на сигурна електронна идентификация, достъпна за всички граждани и съвместима с европейските правна рамка, стандарти и схеми за електронна идентификация. Фокус на целта е и оптимизацията на административни процеси с цел намаляване на административната тежест и подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса, включително цифровизацията на услуги в ключови области на политики и осигуряването на условия за повсеместен достъп до цифрови публични услуги. Използването на НИКТ, включително изкуствения интелект, в публичния сектор може съществено да подобри ефективността и качеството на работа в публичните институции. Това налага създаването на етична и правна рамка, която да гарантира законосъобразното, прозрачното и отговорното внедряване и използване на тези технологии. За тази цел е необходимо въвеждането на национални мерки за прилагане на Регламент (ЕС) 2024/1689 (Акт за изкуствения интелект)[8], включително определяне на компетентните

[8] Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕС) №

национални органи за надзор на пазара и на нотифициращия орган, регламентиране на санкциите и принудителните административни мерки при нарушения на регламента, установяване на правила за създаване на национална регулаторна лаборатория за ИИ, както и за използването на ИИ в държавната администрация.

В рамките на тази оперативна цел се предвиждат, както хоризонтални мерки и действия, насочени към всички области на политики, така и секторни, специфични такива, както следва:

- актуализация на националната рамка за оперативна съвместимост в съответствие с европейската рамка и прилагането ѝ с оглед осигуряване на оперативно съвместими информационни системи за предоставяне на цифрови публични услуги;
- създаване и хармонизиране на националната правна рамка в съответствие с европейската по отношение на електронната идентификация, новите цифрови технологии, включително изкуствен интелект, единен цифров пазар, предоставяне на цифрови обществени услуги, „електронен учрежденски архив“ и т.н.;
- осигуряване на достъп до цифрови публични услуги за гражданите и бизнеса чрез интеграция на национални системи с трансгранични цифрови платформи (например Единен цифров портал (Single Digital Gateway));
- функциониране на национална схема за електронна идентификация[9], развитие на национален eIDAS възел с цел предоставяне на трансгранични публични услуги, изграждане и въвеждане на Европейския портфейл за цифрова самоличност;
- разработване и внедряване на НИКТ, включително изкуствен интелект в публичните институции с цел автоматизация на административни процеси, обективен и интелигентен анализ на данни за вземане на информирани решения, подобряване на обслужването чрез цифрови асистенти и персонализирани портали, повишаване на прозрачността и предвидимост в управлението;
- автоматизация и оптимизация на административни процеси с цел намаляване на административната тежест и подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса;
- изграждане, надграждане и водене на регистри;
- развитие на специализирани информационни системи, хоризонтални и централизирани системи за поддържане и прилагане на Единния модел за заявяване, заплащане и предоставяне на електронни административни услуги;
- създаване и надграждане на публични портали;
- създаване и развитие на мобилни приложения;
- развитие на електронния архив и електронното архивиране на документи;
- сектор „Здравеопазване“ – създаване на нови модули и функционалности; осигуряване на достъп на роднини и компетентни органи до здравни досиета на различни категории граждани, включително възрастни лица и тежко болни;

167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828

[9] Система за издаване на български лични документи поколение 2019

осигуряване на трансграничен обмен на здравни данни; изграждане на национална цифрова платформа за медицинска диагностика и други. Изброените мерки не изчерпват всички дейности по цифровата трансформация на здравния сектор, като допълнителни секторно специфични мерки и проекти са предвидени в Националната стратегия за електронно здравеопазване и дигитализация на здравната система 2030 г.10;

- сектор „Образование“ – мерки за дигитализация на висшите училища, създаване на условия за използване на отворени електронни образователни ресурси, създаване на национална интегрирана платформа за научна информация и наукометрични данни, създаване на система (база данни) за регистриране на научни трудове, издадени в България, и национални цитирания, и други. Наред с предвидените в настоящата стратегия мерки, секторната политика за цифровизация на образованието се реализира и чрез допълнителни приоритети и дейности, заложени в Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021–2030 г.)11;
- сектор „Регионално развитие и устройство на територията“ – предоставяне на цифрови услуги по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството, за мониторинг и управление на свлачищните райони на територията на Република България и районите с абразионни и ерозионни процеси по Черноморското и Дунавското крайбрежие, за въвеждане на строително-информационно моделиране в инвестиционното проектиране, ВиК, за етажната собственост, за създаване, анализ и обработка на кадастрални и специализирани данни за външни потребители; изграждане на информационна система за управление на собствеността, включително единен регистър на държавната и общинската собственост; цифровизация на действащи устройствени планове и интегрирането им в обща база данни и др. В Националната стратегия за цифрова трансформация на строителния сектор 2030 г. подробно и изчерпателно са планирани конкретните проекти и дейности за цифрово развитие на строителния сектор[12];
- сектор „Правосъдие“ – мерки, свързани с надграждане и водене на ключови регистри „Имотен регистър“, Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, регистър БУЛСТАТ, Централния регистър на особените залози; хардуерно обезпечаване на технологичното и функционално надграждане на ИЦ (Информационен център) и РИЦ (резервен информационен център); присъединяване на нови органи към Единната електронна система за правна помощ; надграждане на мобилно приложение „Помогни ми“ и др.;
- сектор „Култура“ – мерки, свързани с цифровизация на музейни колекции, библиотеки и архиви на недвижимото културно наследство, обмен на данни и

[10] https://old.mh.government.bg/bg/politiki/strategii-i-kontseptsii/strategii/nacionalna-strategiya-za-elektronno-zdraveopazvane-i-digitalizac

[11] https://www.mon.bg/mon/strategii-i-politiki/strategicheski-dokumenti-2/

[12] https://www.mrrb.bg/bg/proekti-nbsp-nbsp-br-po-npvu/investicii-po-npvu/cifrova-transformaciya-na-bulgarskiya-stroitelen-sektor/

интерактивна онлайн национална карта на интелектуалната собственост на Република България за 265 общини и др.;

- сектор „Сигурност и защита на населението“ – мерки, свързани с разширяване на обхвата на областно и на общинско ниво на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на населението при бедствия; въвеждане на Националната информационна система (платформа) за анализиране и оценка на рисковете от бедствия и др.;
- сектор „Околна среда“ – мерки и дейности, свързани с ползването на НИКТ за предоставяне на актуална, достоверна и навременна информация за околната среда;
- сектор „Туризъм“ – мерки, свързани с реинженеринг на Националния туристически регистър изграждане на единна цифрова система за управление на туристическия сектор, включително мрежа от сертифицирани туристически информационни центрове, електронни административни процеси и публични регистри.;
- сектор „Научно-развойна дейност и иновации“ – съгласно подробно описани дейности и обекти от Националната пътна карта за научна инфраструктура13, като например мерки за цифрово разгръщане на Центрове за върхови постижения (ЦВП), Центрове за компетентност (ЦК) и други обекти; развитие на модела за трансфер на знания и технологии, и др.;
- сектор „Транспорт“ – мерки, насочени към надграждане и разширяване на внедрените системи за управление на трафика, системи за обмен на информация, системи за контрол и координация на транспортните процеси и по-добра интеграция на националната транспортна мрежа в европейската транспортна система;
- сектор „Селско стопанство“ – мерки, свързани със създаване, развитие и повишаване нивото на цифровизация на аграрния сектор и на земеделските стопанства, включително интегриране на секторни регистри и информационни системи, внедряване на нови цифрови технологии, подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации, по-бърз трансфер на знания и технологии за устойчиво земеделие и насърчаване сътрудничество между фермери, научни организации и публични организации, и др.

За да бъде постигната целта, необходимо условие е популяризирането на цифровите публични услуги и каналите за тяхното използване. Поради което, целта ще включва и мерки и дейности за повишаване на информираността на гражданите и бизнеса относно възможностите, ползите и начините за използване на цифровите публични услуги, провеждане на целенасочени информационни кампании за ползите от електронната идентификация, предоставяне на достъпни практически указания и осигуряване на подкрепа за потребителите. Усилията ще бъдат насочени към разширяване на реалното използване на цифровите услуги, повишаване на доверието в тях и насърчаване на предпочитането на цифровите канали за взаимодействие с публичните институции.

[13] https://www.strategy.bg/bg/strategy-documents/1355

Очакваните резултати от постигането на тази цел са свързани с по-модерна, отворена, сигурна и интегрирана публична цифрова среда, основана на ясни, предвидими и съгласувани правни норми, на прилагането на национална рамка за оперативна съвместимост, сигурна електронна идентификация, достъпни цифрови обществени услуги, висока информираност и активното участие на обществото и бизнеса. Ще бъдат гарантирани защитата на основните права, опазването на личните данни и високото ниво на информационна сигурност, с което ще се насърчава доверието на гражданите в цифровите технологии. Ще бъдат изградени и развити информационни системи, регистри, портали, мобилни приложения, които ще позволяват лесен достъп и автоматизиран обмен на информация, създаване на електронен архив на документи от публичните институции, опростяване на административните процедури и намаляване на административната тежест, и ще осигуряват условия за извършването на цифрови публични услуги от най-високо ниво на предоставяне, включително трансгранични.

Ще се осигурят условия за по-ефективно и по-ефикасно управление на държавните политики в различните сектори, основано на цифровите технологии и иновационно-ориентирана администрация, ползваща се с високо доверие на обществото и бизнеса и пълноценното участие на страната в изпълнението на целите на европейското цифрово десетилетие.

Оперативна цел 2: Цифрово компетентна администрация

Оперативната цел предвижда изпълнението на мерки и дейности за:

- повишаване на специализирания експертен капацитет на публичната администрация за ефективно, сигурно и отговорно прилагане на нови цифрови технологии, включително изкуствен интелект, при изпълнението на административните функции, анализа и използването на данни, както и при разработването, изпълнението, наблюдението и оценката на публични политики;
- изграждане и развитие на организационен капацитет в публичната администрация за цифрова трансформация, включително чрез създаване на подходящи организационни звена, вътрешни правила, процеси и механизми за координация, контрол и обмен на знания.

Очакваният ефект от изпълнението на целта е свързан с формирането и развитието на цифрово компетентна администрация, в която се стимулира креативността и внедряването на добри практики и която не само използва новите цифрови технологии, но и участват активно в тяхното адаптиране и внедряване в управлението.

IV.3.3. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:

Бизнесът – двигател за осъществяване на цифровата трансформация, водеща към постигане на конкурентоспособна, интелигентна и устойчива икономика

Цифровите технологии не само осигуряват цифровизацията на бизнеса, те водят до фундаментална промяна на философията на правене на бизнес, на начина, по който той функционира, расте и се конкурира. Използването на цифровите технологии от бизнеса подпомага неговата ефективност и ефикасност и създава предпоставките за утвърждаването му като двигател за постигането на конкурентоспособна, устойчива и интелигентна икономика.

Темпът на цифровата трансформация на публичния сектор е функция от нивото на цифрово развитие на бизнеса, взаимодействието с него и капацитета му за разработване, внедряване и използване на иновации и цифрови технологии.

Настоящата стратегическа цел е насочена към подобряване на позициите, които страната ни заема по отношение на нивото на цифрова зрялост на бизнеса, цифровия интензитет на предприятията, разширяване на използването на облачни технологии, анализ на данни и изкуствения интелект и насърчаване на иновационната активност на бизнеса. Насърчаването на разработването и внедряването от бизнеса на цифрови решения за автоматизация на процеси, оптимизация на ресурси и подобряване на управлението и самоуправлението следва да доведе до неговата по-висока конкурентоспособност и капацитет да създава добавена стойност.

Цифровата трансформация на българската икономика ще се реализира чрез устойчив напредък в развитието на бизнеса, по отношение на:

- внедряване на решения, основани на НИКТ, анализ на данни, автоматизация на процеси, облачни услуги, Интернет на нещата (IoT), електронна търговия и онлайн присъствие;
- използване на услуги на цифрови иновационни хъбове и специализирани инфраструктури, като тестове преди инвестиция („test before invest“), обучения и развитие на цифрови умения, достъп до финансиране и консултации, както и възможности за мрежови партньорства в рамките на ЕС;
- осигуряване на достъп до тестови среди и регулаторни лаборатории, където могат да се проверяват нови продукти и услуги, преди да бъдат пуснат на пазара или в действие;
- внедряване на решения за киберзащита и участие в европейски мрежи за киберсигурност.

Стратегическата цел е насочена към формирането на бизнес, който успешно си партнира с публичния сектор на основата на цифровите технологии и оползотворява техните силни страни, превръщайки ги в конкурентни предимства за ускорен процес на цифрова трансформация, формиране на добавена икономическа стойност и обществено благосъстояние. Страната ще продължи да следва европейските приоритетни области за въвеждане на нови цифрови технологии, а именно: здравеопазване, включително разработване и откриване на лекарствени продукти; роботика; производство, инженерство и строителство; отбрана, сигурност и космически изследвания; интелигентни транспортни системи и автомобилна индустрия; цифрови инфраструктури; енергетика; околна среда и климат; селскостопанско и

хранително-вкусово производство; култура, опазване на историческото наследство и творчески сектор; публични административни услуги.

Усилията ще бъдат ориентирани към по-бърз процес на трансфер на знания и технологии от бизнеса към публичните организации и от научните среди към бизнеса за създаване на устойчиви решения за правене на политики, постигане на по-широка разпознаваемост на българския иновационен бизнес и българските научни организации и тяхно по-активно участие в европейските и глобалните цифрови инициативи, и превръщането на страната в регионален център за иновации и предприемачество, базирани на новите цифрови технологии. Очакваният ефект е създаване на условия за високоефективни изследвания, иновации и за интелигентна и устойчива икономика, която подпомага трансформацията към интелигентно общество.

През следващите години страната ще насърчава развитието на благоприятна среда за сътрудничество между бизнеса, научноизследователските институти, висшите училища, Българската академия на науките, Института за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии (INSAIT), Центъра за върхови постижения GATE, София Тех Парк, центровете за върхови постижения, центровете за компетентност, Европейските цифрови иновационни хъбове и останалите участници в иновационната екосистема с цел ускоряване на разработването, внедряването и пазарната реализация на цифрови технологии, включително решения, базирани на изкуствен интелект.

Оперативна цел 1: Утвърждаване на бизнеса като ключов партньор за цифрово развитие на публичния сектор и обществото

Оперативната цел е свързана с реализацията на инициативи за:

- създаване на условия за сътрудничество между бизнеса и публичните институции;
- създаване и развитие на иновационни клъстери;
- насърчаване участието в европейски институционализирани партньорства, европейски цифрови иновационни хъбове (ЕЦИХ);
- насърчаване и подпомагане участието и реализацията на проекти за създаване на устойчиви партньорства и решения за правене на политики;
- подобряване на условията за поява и развитие на иновативни предприятия/разрастващи се предприятия (еднорози);
- създаване и развитие на публични финансови инструменти за насърчаване на иновационната и цифровата активност на бизнеса, като например дялови и квазидялови финансови инструменти, фонд за технологичен трансфер, гаранционен фонд и др.;
-

Очакваните резултати от изпълнението на целта са свързани със създаването на условия за устойчиво партньорство между бизнеса, публичните институции, научноизследователските организации, висшите училища и останалите участници в националната иновационна екосистема с цел ускоряване на цифровата трансформация, насърчаване на трансфера на знания и технологии, разработване и внедряване на иновативни решения и усъвършенстване на процесите по формулиране и изпълнение на публични политики. Това партньорство следва да допринесе за повишаване на добавената стойност, конкурентоспособността и общественото благосъстояние.

Оперативна цел 2: Насърчаване на създаването, внедряването и широкото използване на нови цифрови технологии от бизнеса

Оперативната цел е свързана с реализацията на инициативи за:

- насърчаване и подпомагане на иновационната активност на бизнеса, включително цифровизация на микро и малки предприятия, домакинства (IoT) и други стопански субекти;
- насърчаване и подпомагане участието на бизнеса и реализацията от него на проекти за повишаване на ефективността и ефикасността на икономическите дейности, подобряване на условията му за създаване на добавена стойност, разширяване на пазари, и т.н.;
- подпомагане навлизането и използването на нови цифрови технологии, големите данни и облачните технологии от бизнеса;
- насърчаване на създаването и развитието на зелени цифрови технологии.

Изпълнението на целта ще допринесе за достигане на високо равнище на цифрова зрялост на бизнеса, включително висок цифров интензитет на предприятията, сигурно, надеждно и безопасно използване на новите цифрови технологии, инструменти за обработка на големи данни и облачни технологии. Ще се формират конкурентни предимства за българския бизнес, способстващи разширяването на съществуващи и достъпа до нови пазари, създаване на добавена икономическа стойност, ефективни и ефикасни „зелени“ производства, които ще стабилизират бизнеса, като гръбнак на конкурентоспособна, интелигентна и устойчива икономика. Предвидените в настоящата стратегия мерки се допълват от секторните политики за развитие предприятията, вкл. на МСП, заложени в Националната стратегия за малките и средните предприятия[14], както и в Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България 2021–2027 г.,[15] които включват и допълнителни инициативи за повишаване на конкурентоспособността, иновационния капацитет и цифровата трансформация на българския бизнес.

[14] https://www.mi.government.bg/strategy-policy/godishna-programa-za-prilagane-na-naczionalnata-strategiya-za-malkite-i-srednite-predpriyatiya/

[15] https://www.strategy.bg/bg/strategy-documents/1573?utm_source=chatgpt.com

IV.3.4. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4:

Развитие на човешкия капитал за успешния цифров преход чрез повишаване на цифровите умения на гражданите, увеличаване на капацитета на специалистите в областта на информационните и комуникационните технологии и насърчаване на безопасното и отговорно използване на интернет и цифровите технологии

Стратегическата цел е насочена към изграждането на човешкия капитал, необходим за успешното осъществяване на цифровата трансформация, чрез системно повишаване на цифровите умения на гражданите и развитие на висококвалифицирани специалисти в областта на информационните и комуникационните технологии. Наличието на население с адекватни цифрови компетентности и достатъчен брой ИКТ специалисти е ключово условие за повишаване на конкурентоспособността на икономиката, ускоряване на цифровизацията на публичния сектор и бизнеса, насърчаване на иновациите и ефективното използване на нововъзникващите технологии, както и за изграждането на сигурна и устойчива цифрова среда.

Стратегическата цел е в съответствие с ППЦД 2030 г., която предвижда най-малко 80% от населението на Европейския съюз да притежава основни цифрови умения и достигане на 20 милиона специалисти в областта на информационните и комуникационните технологии до 2030 г. Националните политики в тази област са насочени към повишаване на цифровите компетентности през всички етапи на живота – от образованието и професионалното обучение до ученето през целия живот и преквалификацията, като същевременно се създават условия за подготовка, привличане и задържане на висококвалифицирани ИКТ специалисти.

Особено значение придобива развитието на умения, необходими за използването и създаването на съвременни цифрови технологии, включително изкуствен интелект, анализ и управление на данни, киберсигурност, облачни технологии, високопроизводителни изчисления и други ключови цифрови компетентности. С нарастващото навлизане на изкуствения интелект във всички обществени и икономически сфери цифровата грамотност и уменията за сигурно, безопасно, етично и отговорно използване на цифровите технологии и интернет се превръщат в основен фактор за успешната им интеграция. Това предполага последователно изграждане и надграждане на компетентности още в образователната система и тяхното непрекъснато развитие чрез учене през целия живот, включително за защита на личните данни, киберсигурност, критично мислене, разпознаване на онлайн рискове и безопасно поведение в цифровата среда.

Постигането на стратегическата цел изисква координирани действия за развитие на основни и напреднали цифрови умения сред гражданите, подготовка на специалисти с висока квалификация в областта на ИКТ, повишаване на цифровите компетентности на работната сила и публичната администрация, както и създаване на условия за по-широко участие на бизнеса, академичната общност и научноизследователските организации в развитието на цифровия човешки капитал. Особено внимание следва да бъде насочено към преодоляване на цифровото разделение, осигуряване на равен достъп до обучение и възможности за придобиване на цифрови умения, включително за хората от уязвими групи и отдалечените райони, в съответствие с принципите на приобщаващия цифров преход, както и към формиране на култура за сигурно и отговорно използване на интернет и цифровите услуги.

Изпълнението на тази стратегическа цел ще допринесе за изграждането на устойчива екосистема от цифрово грамотни граждани и висококвалифицирани ИКТ специалисти, способни да отговорят на динамично променящите се потребности на пазара на труда, да ускорят внедряването на иновативни технологии, да използват цифровите технологии по сигурен, безопасен и отговорен начин и да подкрепят дългосрочната конкурентоспособност и цифровата устойчивост на страната ни.

Оперативна цел 1: Повишаване на цифровите умения и компетентности на гражданите и развитие на висококвалифицирани ИКТ специалисти за ефективно участие в цифровото общество и икономика

Оперативната цел е насочена към реализирането на инициативи и мерки за:

- изграждане и развитие на цифровите умения през целия живот чрез предоставяне на възможности за обучение, придобиване и валидиране на цифрови компетентности и професионална квалификация в областта на информационните и комуникационните технологии;
- модернизиране на образователната система чрез развитие на компетентностно-базираното обучение, цифрова трансформация на училищното образование, разработване на съвременно учебно съдържание и актуализиране на учебните планове и програми за професионалното образование и обучение, оценяване на цифровите компетентности на учениците, интернационализация на висшето образование и насърчаване на обучението по информационни технологии;
- повишаване на цифровите умения и професионалната квалификация на работната сила, включително чрез обмен на знания, развитие на капацитет в областта на данните и подготовка на специалисти за прилагане на съвременни цифрови технологии в приоритетни сектори на икономиката.

Реализирането на оперативната цел ще допринесе за развитието на човешкия капитал с високо равнище на цифрови компетентности, за модернизирането на образователната система и подготовката на висококвалифицирани специалисти в областта на информационните и комуникационните технологии, съобразно динамично променящите се потребности на пазара на труда. Наред с това ще бъдат създадени предпоставки за по-широко внедряване на цифрови технологии и иновации, повишаване на производителността и конкурентоспособността на икономиката и укрепване на цифровата устойчивост на Република България.

Предвидените в настоящата стратегия мерки се допълват от секторните политики за цифрови, заложени в Стратегия по заетостта на Република България 2021–2030 г.[16] и Национална стратегия за активен живот на възрастните хора в България 2019–2030 г.[17], които включват и допълнителни инициативи за придобиване и повишаване на цифрови умения на работната сила, включително обучение и адаптиране на компетентностите към променящите се изисквания на пазара на труда и цифровите умения на възрастните хора, доколкото мерките за активен живот, заетост, образование и обучение включват адаптиране на уменията към промените на пазара на труда и цифровизацията.

[16] https://strategy.bg/bg/strategy-documents/1425
[17] https://www.mlsp.government.bg/eng/natsionalni-strategicheski-dokumenti

Оперативна цел 2: Повишаване на сигурността и безопасността при използването на интернет и цифровите технологии

Оперативната цел ще се реализира чрез изпълнение на инициативи за

- повишаване на осведомеността и насърчаване на сигурното, безопасно и отговорно използване на интернет, със специален акцент върху защитата на децата в цифровата среда;
- провеждане на информационни кампании и образователни инициативи за превенция на онлайн рисковете, онлайн тормоза и други форми на посегателства в цифровата среда;
- разширяване на достъпа до онлайн консултиране и психологическа подкрепа за деца, родители и други заинтересовани страни при възникване на рискове в интернет;
- изпълнение на мерки за превенция и противодействие на сексуалната експлоатация и злоупотребата с деца, извършвани чрез компютърни системи и цифрови технологии.

Изпълнението на оперативната цел ще допринесе за изграждането на сигурна, безопасна и приобщаваща цифрова среда, за повишаване на доверието в използването на интернет и цифровите технологии и за формиране на устойчива култура за тяхното отговорно използване. Очаква се укрепване на защитата на децата и другите уязвими групи в цифровата среда, повишаване на цифровата устойчивост на обществото и създаване на предпоставки за по-високо равнище на сигурност при използването на цифровите услуги.

IV.3.5. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 5:

Изграждане на устойчива национална екосистема за управление на данни, която осигурява ефективно използване на данните като стратегически ресурс за подобряване на публичното управление, развитие на цифровата икономика и насърчаване на иновациите

Данните са сред най-ценните ресурси на съвременната цифрова икономика и общество. Те се разглеждат като двигател на иновациите и основен приоритет в **Европейската стратегия за данните**, чиято цел е до 2030 г. да бъде изграден Единен европейски пазар за данни. Този пазар ще даде възможност за безопасен и ефективен обмен на данни между публичния и частния сектор, ще подпомогне внедряването на иновативни решения в области като здравеопазване, транспорт, енергетика, образование, околна среда, земеделие, регионално развитие и др., както и за създаване на общи европейски пространства от данни (European Common Data Spaces).

За Република България данните също се превръщат в стратегически ресурс за държавното управление, социално-икономическото развитие и научните изследвания. Страната ще работи активно по изграждане на устойчива екосистема за управление, използване и повторно използване на данните от публичния и частния сектор за реализирането на добавена стойност в икономиката и обществения живот, за създаването на иновативни услуги и продукти, които стимулират растежа, създават работни места, повишават качеството на живот, опазват околната среда и повишават ресурсната ефективност.

Тази стратегическа цел е насочена към изграждане на необходимия капацитет и на умения за управление и работа с данни в публичния, частния, социалния и академичния сектор, създаването на надеждна инфраструктура, ясни правила за достъп и споделяне на данни, както и механизми за гарантиране на сигурността, защитата на личните данни и суверенитета върху данните.

Стратегическата цел допринася за изпълнението на ключови приоритети и инициативи в **Националния план за възстановяване и устойчивост**, Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация” 2021-2027 г. (ПНИИДИТ), както и за активното участие на страната в програмите **„Цифрова Европа“** и „**Хоризонт Европа“**. В настоящата стратегическа цел са взети предвид и препоръките на Международната банка за възстановяване и развитие, предоставени в рамките на Дейност 3 „Оценка на управлението на данните“ по проект BG16RFPR002-2.010-0001 „Изграждане на стратегическа, организационна и техническа рамка за управление и за оперативна съвместимост на данните (d1)“, финансиран по ПНИИДИТ.

Развитието на политиката в областта на данните ще се осъществява в няколко основни направления. Първо - осигуряване на достъп и споделяне на данни чрез разширяване на **Националния портал за отворени данни**, който вече съдържа над 10 000 набора от данни. Паралелно с това се въвеждат стандарти и мерки за оперативна съвместимост, като се поставя акцент върху качеството и актуалността на публикуваната информация.

Второ, Република България ще участва в изграждането на **европейски пространства от данни** – включително чрез Европейския облак за наука и изследвания (EOSC) и секторни интеграции в области като здравеопазване, мобилност, енергетика, публична администрация, транспорт, околна среда и др.. В тази връзка ще се подготвят и национални хъбове за свързване с общоевропейската инфраструктура.

Стратегическата цел е насочена и към управлението на данните в публичния сектор, където ще се прилага принципът „отворени по подразбиране“ (open by default). Ще се развиват системите за обмен на данни между институциите, а новите цифрови технологии, като изкуствен интелект и решения за анализ на големи данни, ще се използват за реализацията на по-ефективни и по-ефикасни политики, за по-високо ниво на предоставяне на цифрови услуги и за създаването на по-добри условия за живот и правене на бизнес за гражданите.

Изпълнението на стратегическата цел ще бъде ориентирано към развитието на условия данните да се използват от бизнеса за създаване на иновации и нови бизнес модели, които да залегнат в основа на услугите във финансово-технологичния сектора, електронната търговия и индустрията, като цяло.

Съществено значение имат и въпросите за **сигурността и етичното управление и използване на данните, като реализацията на настоящата стратегическа цел ще доведе до създаване на сигурна нормативна рамка и институционална среда за прилагане на** изискванията на европейското право в областта на данните, включително **Общия регламент за защита на данните (GDPR)**, **Акта за управлението на данните (Data Governance Act) и Акта за данните (Data Act)**. В резултат, ще бъдат въведени ясни правила за управление, споделяне, използване и повторно използване на данни, включително чувствителни данни – особено здравни и финансови – с цел да се гарантира прозрачност, доверие и отговорна употреба.

Изпълнението на стратегическата цел се очаква да реши предизвикателствата, свързани с фрагментираност на данните в администрацията, ограничен капацитет за анализ на големи масиви от данни, слаба култура на споделяне на данни между държава и бизнес, както и недостиг на специалисти в областта на науката за данни и управлението на данни.

В този контекст постигането на стратегическата цел ще наложи прилагането на системен подход и ефективно партньорство между публичните организации, бизнес и академична общност. Само така данните ще се превърнат в реален ресурс за икономическо развитие, социален напредък и по-високо качество на живот.

Оперативна цел 1. Хармонизиране на националното с европейското законодателство в областта на данните

Оперативната цел е насочена към създаване на сигурна правна рамка и институционална среда за управление, съхранение, споделяне, използване и повторно използване на данните чрез изпълнението на дейности в следните насоки:

- правна хармонизация на българското законодателство с европейското в областта на данни, включително приемане и прилагане на Националната рамка за управление на данните (NDGF);
- оценка и подобряване на качеството на данните;
- въвеждане на ясни правила за достъп, споделяне и използване на данните, включително чувствителни данни;
- създаване на ясни етични насоки и правила за споделянето на защитени данни и за използването на данни, включително при разработване на алгоритми, системи, използващи нови цифрови технологии;
- привеждане на наличните пространствени данни в съответствие с изискванията на Директива 2007/2/ЕО за създаване на инфраструктура за пространствена

информация в Европейската общност (INSPIRE) и Закона за достъп до пространствени данни (ЗДПД);

- подаване на сигнали от потребители и последващото им обработване като част от процеса по подобряване на качеството на данните с оглед приоритизиране на най-често използваните набори от данни и тяхното повторно използване.

В резултат от изпълнението на целта ще бъде осигурено пълно съответствие на националната правна рамка в областта на данните с европейското законодателство и добрите практики, която е ясна, предвидима и последователна по отношение на управление, споделяне и използване на данни и ще се осигури единен подход към регулираните набори от данни. Ще бъде създадена нормативна и организационна рамка за споделяне на защитени данни с разработени унифицирани правила за достъп до тях и тяхното използване. Ще се прилага Националната рамка за управление на данните, в която ще бъдат определени роли, отговорности, политики, процеси и инструменти, адресиращи задачите, свързани с данни и която ще подпомага оценката и непрекъснатото подобряване на качеството на данните, ще адресира предизвикателствата с фрагментацията и ограниченото използване на данните, като ресурс за иновации и добавена икономическа стойност, основани на цифрови технологии.

Оперативна цел 2: Развитие на инфраструктурата за данни и човешкия потенциал за работа с данни

Изпълнението на оперативната цел обхваща дейности по:

- осигуряване на достъп до данни, включително данни с висока стойност, чрез надграждане на инфраструктурата за данни, анонимизацията и псевдонимизацията на данните, създаване на Единна централна точка (ЕЦТ) за достъп до публични данни, включително такива, които са с правна защита (лични данни, интелектуална собственост, търговска или статистическа тайна);
- създаване на възможности за улеснено споделяне на данни, включително инструменти за автоматизирано получаване на запитвания или искания за повторно използване на категориите защитени данни съгласно Регламент (ЕС) 2022/868;
- стандартизиране на публикуваните на порталите масиви от данни, както и тяхното повторно използване през общи портали за данни в т.ч. с Европейския портал за данни;
- изграждане на пространства за данни и защитени среди за предоставяне на данни;
- развитие на човешкия потенциал за управление, използване и повторно използване на данните;
- създаване на защитени канали и сигурни платформи за обмен на данни, механизми за удостоверяване и контрол на достъпа и проследимост на операциите с данни.

Очакваните резултати от предприетите действия в рамките на тази оперативна цел са свързани с улесняване на откриването и използването на данни, и постигането на оптимални резултати и стойност от използването на високостойностни данни чрез осигурено високо качество относно пълнота, надеждност, актуалност, повторно използване и др. на данните. Гарантиране на сигурността на данните и предпазването им от изтичане, подмяна, бедствия,

неправомерен достъп и други инциденти, които могат да нарушат тяхната цялост, поверителност и наличност. Ще са налице условия за сигурно споделяне и комбинирано използване на данни между публичния и частния сектор, научната общност и гражданите;

Ще се осигури постигането на синергия с изграждането на пространствата за данни съгласно Европейската стратегия за данни и Европейската стратегия за съюз на данните, които представляват ключов механизъм за обмен, включително трансграничен, на данни, които са извън обхвата на законодателството за отворено повторно използване.

Предвижда се ЕЦТ да играе ролята на централен каталог и да може да бъде надградена в перспектива до основен съвместим със стандарта на пространствата източник на достъп до данни, предоставяни от системи в публичния сектор.

В резултат на проект „Изграждане на стратегическа, организационна и техническа рамка за управление и за оперативна съвместимост на данните (D1)“ в рамките на ПНИИДИТ 2021-2027, идентифицираните възможни пространства от данни в секторите туризъм, образование, транспорт, околна среда, здравеопазване и енергетика, определени за такива с най-голяма степен на готовност и въздействие, да предоставят преизползваеми данни, с високонадеждни инструменти за повишаване на сигурността на достъпа и ползването им, в това число инструменти за анонимизация, псевдонимизация, криптиране, защитени среди за преработка на данни (SPE) и др.

IV.3.6. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ[18]

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
100% от крайните ползватели да са обхванати от гигабитова свързаност, като всички населени райони са обхванати от безжични високоскоростн и мрежи от следващо поколение с ефективност, еквивалентна най-малко на	***Изграждане и развитие на сигурна, надеждна и устойчива цифрова инфраструктура за преодоляване на цифровото разделение и стимулиране на цифровото развитие на обществото, икономиката и публичния сектор***	***Оперативна цел 1: Изграждане на цифрова инфраструктура за преодоляване на цифровото разделение***	Гигабитова свързаност	Процент на домакинствата, обхванати от фиксирани мрежи с много голям капацитет (VHCN). Разглежданите технологии са тези, които понастоящем могат да осигурят гигабитова свързаност, а именно: оптична връзка до помещенията (FTTP) и кабелен протокол за достъп DOCSIS 3.1. Развитието на FTTP покритието се наблюдава отделно и се взема предвид при разглеждането на данните за VHCN покритието.	93.5% https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/factpages/bulgaria-2025-digital-decade-country-report	100%

[18] Междинните годишни стойности по показателите от ППЦД 2030 г. са определени в националните прогнозни траектории в Раздел 2 на Приложение II.
[19] Стойностите подлежат на актуализация след актуализация на националните прогнозни траектории до края на 2026 г.

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
тази на 5G, в съответствие с принципа на технологичната неутралност ***ЕС е отговорен за най-малко 20 % от световното производство на на полупроводници*** ***10 000 климатично неутрални периферни възли с висока степен на сигурност*** ***Европа да разполага със своя първи компютър с***		***Оперативна цел 2: Развитие на сигурна, надеждна и устойчива цифрова инфраструктура за стимулиране на цифровото общество, икономиката и публичния сектор***	Покритие за 5G мрежите	Процент от населените места, обхванати от поне една 5G мрежа, независимо от използваната честотна лента.	94.8% https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/factpages/bulgaria-2025-digital-decade-country-report	100%

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
квантово ускоряване (до 2025 г.)						
100% от гражданите на ЕС да имат достъп до сигурни средства за електронна идентификация (eID)	***Модерен, ефективен и ориентиран към човека цифров публичен сектор***	***Оперативна цел 1: Цифрови услуги, ориентирани към гражданите и бизнеса***	Достъп до средства за електронна идентификация	Измерва се чрез два КПЕ: 1) като броя на държавите членки, които са уведомили за поне една национална схема за електронна идентификация в съответствие с Регламент (ЕС) № 910/2014, и 2) като броя на държавите членки, които са предоставили достъп до защитена електронна идентификация, подобряваща неприкосновеността на личния живот, чрез европейския портфейл за цифрова самоличност в съответствие с предложението за регламент	Уведомление за схема за електронна идентификация - да	не по-малко от 53%

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
				на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 по отношение на създаването на рамка за европейска цифрова самоличност		
Ключови публични услуги 100% онлайн достъпни за гражданите и предприятията			Цифрови обществени услуги за гражданите	Процент от онлайн достъпни ключови обществени услуги за гражданите. Показателят се измерва като дял на административните стъпки, които могат да бъдат осъществени изцяло онлайн, за важни събития в живота. Вземат се предвид следните събития: преместване; транспорт; започване на процедура за искове с малък материален интерес; семейни дела; професионално развитие; образование; здраве.	71.08 Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future	100

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
100% от гражданите на Съюза да имат достъп до медицинските си досиета (електронни здравни досиета)		***Оперативна цел 2: Цифрово компетентна администрация***	Цифрови обществени услуги за предприятията	Предоставяне на цифрови обществени услуги за предприятията. Показателят се измерва като дял на административните стъпки, необходими за започването на стопанска дейност и извършването на редовни стопански операции, които могат да бъдат осъществени изцяло онлайн, които са достъпни както за национални, така и за чуждестранни потребители.	94.04 Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future	100
			Достъп до електронни здравни досиета	Показателят е дефиниран като „Достъп до електронни здравни досиета“ и се измерва като: 1. наличието в национален мащаб на услуги за онлайн достъп на гражданите до данните от техните електронни здравни досиета (чрез портал или мобилно приложение за	89.6 Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future	100

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
				пациентите), както и на допълнителни мерки, които дават възможност на определени категории лица (напр. настойници на деца, хора с увреждания, възрастни хора) също да имат достъп до техните данни, и 2. процент на лицата, които имат възможност да получат или използват собствен минимален набор здравни данни, които понастоящем се съхраняват в публични и частни системи за електронни здравни досиета.		
Над 90 % от МСП с поне основно ниво на цифров интензитет	***Бизнесът – двигател за осъществяване на цифровата трансформация, водеща към***	***Оперативна цел 1: Утвърждаване на бизнеса като ключов партньор за цифрово развитие на***	Основно равнище на цифров интензитет	Процент на МСП, използващи поне 4 от 12 избрани цифрови технологии, които за 2025 г. са както следва:	38.3% Digital Decade 2026: Country	59.5% Digital Decade 2026: Country

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
	постигане на конкурентоспособна, интелигентна и устойчива икономика	***публичния сектор и обществото***		1. Предприятия, в които повече от 50% от заетите лица имат достъп до интернет за служебни цели; 2. Максималната договорена скорост на изтегляне на най-бързата фиксирана интернет връзка е най-малко 30 Mb/s; 3. Предприятия, в които продажбите чрез електронна търговия представляват поне 1% от оборота; 4. Предприятия, в които уеб продажбите представляват повече от 1% от общия оборот, а B2C продажбите – повече от 10% от уебпродажбите; 5. Закупуване на облачни изчислителни услуги, използвани чрез интернет; 6. Предприятия, които закупуват облачни услуги	reports | Shaping Europe's digital future	reports | Shaping Europe's digital future

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
Използване на облачни				със средна или висока степен на сложност; 7. Предприятия, които разполагат с уебсайт; 8. Предприятия, които използват поне една социална медия; 9. Анализ на данни за предприятието се извършва от негови служители или от външен доставчик; 10. Предприятия, които използват поне една технология с изкуствен интелект; 11. Предприятия, които използват ERP софтуер за обмен на информация между различни функционални области; 12. Предприятия, които използват CRM софтуер.[20]		

[20] https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/isoc_e_dii_esmsip2.htm

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
изчисления/изкуствен интелект/големи данни от 75% от предприятията в ЕС ***Удвояване на броя на предприятията „еднорози“ в ЕС***		***Оперативна цел 2: Насърчаване на създаването, внедряването и широкото използване на нови цифрови технологии от бизнеса***	Компютърни услуги „в облак“	Процент на предприятията, използващи поне една от следните компютърни услуги „в облак“: финансови или счетоводни софтуерни приложения, софтуерни приложения за планиране на ресурсите на предприятието (ERP), софтуерни приложения за управление на връзките с клиенти (CRM), софтуерни приложения за сигурност, хостинг на базата данни на предприятието, както и компютърна платформа, предоставяща хостинг на среда за разработване,	15.7% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future	15%[21] Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future

[21] По отношение на показателите следва да се има предвид, че определените национални траектории са разработени въз основа на наличните към 2023 г. изходни данни и в съответствие с методиката на Европейската комисия за определяне на траекториите по Програмата „Цифрово десетилетие“. Поради това заложените стойности за 2030 г. следва да се разглеждат в контекста на използваните при тяхното определяне изходни стойности, референтни години и приложимата към момента европейска методика. Междувременно постигнатият напредък по някои от показателите вече надхвърля определените национални траектории, което отразява динамиката на цифровата трансформация и ще бъде отчетено при оценката на актуалното състояние и напредъка към 2030 г. В допълнение, специално за показателя „Големи информационни масиви“ през 2025 г. беше променена методиката за неговото измерване, което също е фактор за различията в отчетените стойности и следва да бъде взето предвид при проследяването и оценката на напредъка по показателя.

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
				тестване или внедряване на приложения.		
			Големи информационни масиви	Процент на предприятията, анализиращи големи информационни масиви от всякакви източници на данни (вътрешни или външни).	27.1% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future	9% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future
			Изкуствен интелект	Процент на предприятията, използващи поне една технология с изкуствен интелект.	8.6% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's	11% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
					digital future	
Най-малко 80 % от лицата на възраст 16-74 години да притежават поне основни цифрови умения ***Най-малко 20 милиона специалисти в областта на ИКТ, като същевременно се насърчава достъпът на жените до тази област и се увеличава броят на завършилите в***	***Развитие на човешкия капитал за успешния цифров преход чрез повишаване на цифровите умения на гражданите, увеличаване на капацитета на специалистите в областта на информационните и комуникационните технологии и насърчаване на безопасното и отговорно***	***Оперативна цел 1: Повишаване на цифровите умения и компетентности на гражданите и развитие на висококвалифицирани ИКТ специалисти за ефективно участие в цифровото общество и икономика***	Основни цифрови умения	Процент лица на възраст между 16 и 74 години, групирани по пол, притежаващи „основни“ или „по-високи от основните“ цифрови умения във всяка от следните пет области: информация, комуникация, решаване на проблеми, създаване на цифрово съдържание и умения в областта на безопасност. Измерва се въз основа на дейностите, които лицата са извършили през предходните три месеца. Измерва се и сближаването на половете, като процент на жените и мъжете сред лицата с „основни“ или „по-високи от основните“ цифрови умения.	38.3% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe’s digital future	52% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe’s digital future

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
областта на ИКТ	***използване на интернет и цифровите технологии***	***Оперативна цел 2: Повишаване на сигурността и безопасността при използването на интернет и***	Брой на специалистите по ИКТ	Измерва се като брой на лицата на възраст 15—74 години, работещи като специалисти в областта на ИКТ, а сближаването между половете се измерва като процент на жените и мъжете сред лицата, работещи като специалисти в областта на ИКТ. В съответствие с класификацията ISCO-08[22] специалистите в областта на ИКТ са лица, които са способни да разработват, експлоатират и поддържат ИКТ системи, като основната част от трудовата дейност на тези лица е в областта на ИКТ, включително, но не само, мениджъри на ИКТ услуги, специалисти, техници, монтажници и специалисти	4.8% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future	5% Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future

[22] Международна стандартна класификация на длъжностите, 2008 г.

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
		цифровите технологии		по техническа поддръжка в областта на ИКТ.		
	Подобряване на наличието, достъпа, качеството, управлението, използването, сигурността и надеждността на данните	***Оперативна цел 1. Хармонизиране на националното и с европейското законодателство в областта на данните***	Приета и прилагана Национална рамка за управление на данните (NDGF)		0	1
		Оперативна цел 2: Развитие на инфраструктурата за данни и човешкия потенциал за работа с данни	Дял от набори от данни (публичните регистри), за които са публикувани пълни метаданни по NDGF Дял на служителите	Процент набори от данни, съответстващи на Националната рамка за управление на данните	0%	90%

Европейски цели до 2030	Стратегическа цел на национално ниво	Оперативна цел	Показател	Дефиниция	Базова стойност 2025	Целева стойност 2030[19]
			(ангажираните с данни), обучени по управление на данни	Процент държавни служители, преминали обучение по управление на данни	0%	80%

V. ФИНАНСИРАНЕ

За да се гарантира успешното изпълнение на Стратегията за цифрова трансформация, се предвижда осигуряване на финансиране от различни източници, в т.ч. и комбинирането на публични и частни ресурси. Целта е да се постигне както устойчивост на изпълнението и на постигнатите резултати, така и да се създадат условия за гъвкавост при финансовото им осигуряване..

Ангажиментът за осигуряване на финансовите ресурси е на отговорните за изпълнението на мерките и дейностите за постигане на оперативните цели институции и организации. В зависимост от източниците, финансирането се предвижда да бъде от:

1. **Държавния бюджет** – чрез бюджетите на отговорните институции, чрез допълнително целево финансиране от държавния бюджет, и/или чрез национални програми; Националният иновационен фонд (НИФ), който е ключов държавен инструмент за безвъзмездна финансова подкрепа, насочена към научноизследователски, развойни и иновационни проекти на бизнеса (микро, малки и средни предприятия) за разработване на нови продукти и внедряване на високи технологии.

2. Финансови инструменти със средства от Европейския съюз:

- национални програми, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено финансиране:
  - **Програма „Образование“ –** подобряване на качеството на образованието, приобщаващо обучение, цифровизация в училища и университети, квалификация на учители;
  - **Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ)** – подкрепа за научни изследвания, иновации, стартиращи предприятия и цифрова трансформация на икономиката;
  - **Програма „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР)** – заетост, социално включване, образование и обучение през целия живот, подкрепа за уязвими групи;
  - **Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП) –** подкрепа за МСП и големи предприятия: иновации, зелена и цифрова трансформация, енергийна ефективност;
  - **Програма „Развитие на регионите“** – интегрирано развитие на градове и региони, градска мобилност, социална инфраструктура, енергийна ефективност;
  - **Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г.** – подкрепа за земеделие, модернизация на стопанства, цифровизация на сектора, услуги и инфраструктура в селата.
- Фонд мениджър на финансови инструменти в България ЕАД – предлагащ финансови инструменти, рисков капитал и заеми с преференциални условия за дигитализация и иновации в бизнеса;
- Програма „Цифрова Европа“ (DEP) – фокус върху ключови приоритети: свръхмощни изчисления, изкуствен интелект, киберсигурност, цифрови умения и

внедряване на цифрови иновационни хъбове. Подходяща за проекти на администрацията, бизнеса и научната общност;

- Програма „Хоризонт Европа“ − основният инструмент за финансиране на изследвания и иновации в ЕС. Подкрепя съвместни научни проекти, пилотни иновации, експериментални технологии и трансфер на знания в цифровата сфера;
- Механизъм за възстановяване и устойчивост (НПВУ – българският план) – България получава значителни инвестиции в цифровизацията на публичния сектор, киберсигурност, цифрова инфраструктура, облачни технологии, електронна идентификация и стимули за цифровизация на МСП;
- Механизъм за свързване на Европа (CEF Digital) − подпомага изграждането на свързаност, високоскоростни мрежи, облачни инфраструктури и трансгранични услуги;
- Програмата InvestEU – подкрепя цифровата трансформация чрез предоставяне на бюджетни гаранции и улеснява достъпа до финансиране за иновации, нови технологии и модернизация на бизнеса, внедряването на цифрови технологии и развитието на цифрова инфраструктура;
- Инструмент за техническа подкрепа – подкрепя провеждането на институционални, административни и стимулиращи растежа структурни реформи, включително реформи за цифрова трансформация в публичния сектор;
- Европейската банка за възстановяване и развитие – осигурява подкрепа за дигиталната трансформация чрез инвестира в иновации, киберсигурност и цифрова инфраструктура;
- Европейската инвестиционна банка - подкрепя цифровата трансформация чрез целево финансиране, рисков капитал и консултантски услуги. Банката финансира органи и организации на национално и местно ниво, и малък и среден бизнес за въвеждане на нови технологии, подобряване на киберсигурността и да развиването на иновации.

3. Международната банка за възстановяване и развитие – предоставя заемни средства за финансиране на национално ниво на процеса по цифрова трансформация, включително чрез предоставяне на консултантска подкрепа и изграждането на технологични центрове.

4. Комбинирани форми на финансиране – **Българска банка за развитие** – чрез кредитни и гаранционни инструменти може да подкрепя МСП в процеса на цифровизация;

5. Публично-частни партньорства – особено подходящи за инфраструктурни проекти, центрове за данни, 5G, IoT мрежи.

6. Частни финансови инструменти:

- венчър капитал и рискови фондове – стимулиране на стартъпи и бързоразвиващи се (scale-up) компании в сектори като финтех, здравни технологии, ИИ, киберсигурност;
- корпоративни инвестиции – от големи компании в индустриалната цифровизация и модернизация;

- съвместни проекти с международни корпорации – трансфер на технологии и ноу-хау.

Ефективното изпълнение на Стратегията е в пряка зависимост от комбинирането на различните източници на финансиране, които осигуряват допълняемост и натрупване на резултатите. По този начин се гарантира едновременно устойчивост, предвидимост и гъвкавост на инвестициите, насочени към постигане на цифровото развитие на страната.

Предвидените финансови средства, чрез които ще бъдат реализирани включените в Стратегията мерки са както следва:

Стратегическа цел 1: „Изграждане и развиие на сигурна, надеждна и устойчива цифрова инфраструктура за преодоляване на цифровото разделение и стимулиране на цифровото развитие на обществото, икономиката и публичния сектор“ – общо: 252 786 403 евро, от които 41 200 637 евро национално финансиранеи 211 585 766 евро – други източници;

Стратегическа цел 2: „Модерен, ефективен и ориентиран към човека цифров публичен сектор“ – общо: 702 366 926 евро, от които 256 751 442 евро национално финансиране и 445 615 484 евро – от други източници;

Стратегическа цел 3: „Бизнесът – двигател за осъществяване на цифровата трансформация, водеща към постигане на конкуретноспособна, интелигентна и устойчива икономика“ – общо: 694 393 085 евро, от които 182 195 668 евро национално финансиране и 512 197 417 евро – от други източници;

Стратегическа цел 4: „Развитие на човешкия капитал за успешния цифров преход чрез повишаване на цифровите умения на гражданите, увеличаване на капацитета на специалистите в областта на информационните и комуникационните технологии и насърчаване на безопасното и отговорно използване на интернет и цифровите технологии“ – общо: 282 962 138 евро, от които 65 242 086 евро национално финансиране и 217 720 052 евро – от други източници;

Стратегическа цел 5: „Изграждане на устойчива национална екосистема за управление на данни, която осигурява ефективно използване на данните като стратегически ресурс за подобряване на публичното управление, развитие на цифровата икономика и насърчаване на иновациите” – 818 067 евро национално финансиране и индикативен бюджет за подкрепа на действие D4 „Разработване на единна уеб-базирана платформа (one stop-shop) за достъп до данни и инструментариум за работа с тях в рамките на национална екосистема за данни“ по Приоритет 2, Специфична цел: RSO1.2. Извличане на ползите от цифровизацията (ЕФРР), Приоритетно направление 1: „Данните като ключов капитал на обществото“ на ПНИИДИТ – в рамките на планирания бюджет; индикативен бюджет за подкрепа на действие D3 – „Изграждане на пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес, на технологични средства и решения за тяхното управление и функциониране, създаване и внедряване на инфраструктура за данни и за цифрови услуги, базирани на данни“ по Приоритет 2, Специфична цел: RSO1.2. Извличане на ползите от цифровизацията (ЕФРР), Приоритетно направление 1: „Данните като ключов капитал на обществото“ на ПНИИДИТ – в рамките на планирания бюджет; ПНИИДИТ – планирани обучения за 20 служителя в международна организация в размер на 100 000 евро.

Подробното описание на разпределението на финансовите средства по всяка мярка е представено в пътната карта към настоящата Стратегия.

VI. НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО, КОНТРОЛ, ОТЧИТАНЕ И ОЦЕНКА

Успешното прилагане на Стратегията за цифрова трансформация изисква не само ясни цели и добре планирани мерки, но и ефективна система за наблюдение, контрол и отчитане, както предприемане на необходимите мерки за управление на риска по изпълнението на предвидените инициативи, мерки и дейности за постигане на стратегическите цели. Именно тези механизми гарантират, че предвидените действия се изпълняват навреме, с необходимото качество, ориентирани към постигането на заложените показатели и в синхрон с националните и европейските приоритети.

Наблюдението се организира чрез редовно събиране и анализ на данни за напредъка по изпълнението на мерките. Участници в процеса на наблюдение са:

- Министерство на иновациите и дигиталната трансформация (координиращ орган).
- Ресорни министерства и институции (образование, икономика, транспорт, здравеопазване, правосъдие и т.н.).
- Управляващи органи на Програмите, съфинансирани от ЕС.

Инструменти за наблюдение са:

- определените в пътната карта показатели (зависещи от обхвата и съдържанието на конкретните мерки) и тези, измерващи напредъка по стратегическите и оперативните цели – напр. брой предприятия, използващи облачни услуги, процент от населението с основни и напреднали цифрови умения, процент граждани с достъп до електронните публични услуги или покритие с гигабитови мрежи. Тези показатели са съобразени както с националните приоритети, така и с целите на Европейската програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.;
- национални статистически данни и административни регистри;
- информационни системи за мониторинг на Програмите, съфинансиорани от ЕС.

Събирането на информацията се извършва от ресорните министерства и институции ежегодно към м. декември, а обобщените данни се предават на координиращия орган – Министерство на иновациите и дигиталната трансформация. Министърът на иновациите и дигиталната трансформация докладва до края на м. март пред Съвета по цифровото десетилетие за напредъка по изпълнението на Стратегията и на мерките от Пътната карта.

Управлението на риска включва оценяване и мониторинг на идентифицираните рискове, които могат да повлияят успешното реализиране на целите на Стратегията, постигането на заложените показатели, както и устойчивостта на очакваните ефекти от осъществените инициативи, мерки и дейности. Идентифицираните в анализа (Приложение 1) слаби страни и заплахи имат потенциал да се превърнат в съществени рискове за изпълнението на Стратегията, което налага създаването на ясен механизъм за тяхното наблюдение, оценка на вероятността за настъпване и степента на влияние, и предприемането на необходимите действия за тяхното преодоляване, ограничаване или предотвратяване.

В рамките на процеса по ежегодно наблюдение на изпълнението на Стратегията, с участието на отговорните институции и организации, ще се прилага процедурата по оценка на вероятността за настъпване и степента на влияние на идентифицираните рискове, които се групират както следва:

- свързани с нормативната рамка на национално и европейско ниво;

- свързани с тенденциите и динамиката на развитие на цифровите технологии:
- свързани с политическата и управленска среда на страната;
- свързани с наличието на гарантиран и осигурен финансов ресурс;
- свързани с координация на времевото изпълнение;
- свързани с организационната структура и капацитета на компетентните институции и организации;
- свързани с въздействието върху околната среда.

Целта на управлението на риска е да намали вероятността от настъпването на потенциалните рискове и последващото им въздействие.

Контролът върху изпълнението има двустранна роля. От една страна, чрез него се следи за законосъобразност и ефективност на разходваните средства, включително тези от европейските фондове (Програми и Националния план за възстановяване и устойчивост). От друга страна, контролът гарантира качеството на реализацията – например дали въведените цифрови услуги са достъпни за гражданите и бизнеса, дали обученията за повишаване на цифровите умения достигат до целевите групи, и дали мерките за киберсигурност отговарят на европейските стандарти. Съгласно нормативната уредба министърът на иновациите и дигиталната трансформация утвърждава проектните предложения и дейности на административните органи за ИКТ и еуправление, съгласува по целесъобразност разходите на административните органи за ИКТ и е-управление, както и удостоверява съответствието на техническите спецификации за информационни системи и е-услуги с изискванията на Закона за електронното управление.

Важна роля в процеса на наблюдение и контрол имат и Програмите за периода 2021–2027 г., които финансират значителна част от мерките за цифровизация. Така например Програмата „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ осигурява подкрепа за иновации и технологично обновление, Програмата „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ подпомага цифровизацията на МСП, а Програмата „Образование“ и Програмата „Развитие на човешките ресурси“ допринасят за развитието на цифрови умения. За всяка от тези програми е изграден отделен механизъм за мониторинг и отчетност, които ще бъдат използвани също за наблюдение на напредъка по Стратегията.

Особено важно значение има отчитането на резултатите, което дава прозрачност пред обществото и пред партньорите от ЕС. В този процес се изготвят периодични доклади – годишни доклади на ЕК и национални годишни доклади, изготвяни от МИДТ, които съдържат оценка на постигнатото, анализ на трудностите и препоръки за подобрение. Националните доклади се публикуват публично и се обсъждат в рамките на Съвета по цифровото десетилетие (СЦД) към МС, постоянната работна група към СЦД, Консултативния съвет на ИКТ общността и форуми с участието на държавни институции, бизнеса, академичните среди и неправителствения сектор. По този начин се осигурява и обратна връзка, която е ключова за актуализиране на стратегическите приоритети и мерките при необходимост. Участници в процеса по отчитане са:

- Министерството на иновациите и дигиталната трансформация (централен координатор);
- Съветът по цифровото десетилетие към Министерския съвет;

- Европейската комисия (при изготвяне на годишните доклади);
- Гражданите, бизнесът и НПО (чрез публично достъпни отчети).

Одобрените от СЦД доклади за изпълнението на Стратегията ще се публикуват в Информационната система „Мониторстат“, поддържана от Националния статистически институт, на Портала за обществени консултации и на интернет страницата на МИДТ.

В дългосрочен план оценката не се ограничава само до количествените показатели. Оценява се и качественият ефект – например дали цифровата трансформация е довела до по-висока конкурентоспособност на българската икономика, до по-добри публични услуги за гражданите и до по-устойчиво развитие на регионите. Така наблюдението и контролът не се свеждат до формална отчетност, а се превръщат в инструмент за активно управление на стратегическите процеси.

Оценката на изпълнението на Стратегията за цифрова трансформация ще се съсредоточи върху реалните резултати и въздействието на политиките, а не само върху административното изпълнение на мерките. Тя ще осигурява навременна обратна връзка за ефективността на предприетите действия и за необходимостта от тяхната адаптация спрямо технологичните и пазарни промени.

Оценката ще се извършва чрез комбинация от количествени показатели (напр. степен на цифровизация на публичните услуги, дял на предприятията, използващи ИКТ решения, ниво на цифрови умения на населението) и качествени анализи (ефекти върху конкурентоспособността, административната ефективност и удовлетвореността на гражданите).

За оценката ще се използват данни от Националната статистика, системите за мониторинг на електронното управление и Европейската комисия (DESI, Digital Decade Reports и информацията от ежегодните доклади).

След приключване на периода на действие на Стратегията, МИДТ ще възложи извършването на последваща оценка на въздействието, която ще измери устойчивостта на резултатите и ще послужи като основа за нова стратегия. Оценката ще се фокусира върху:

- дългосрочните икономически и социални ефекти от цифровата трансформация;
- степента на постигане на целите за конкурентоспособност, иновации и административна ефективност;
- извлечени поуки и препоръки за бъдещи политики.

В заключение, системата за наблюдение, контрол и отчитане е неразделна част от Стратегията за цифрова трансформация на Република България 2026-2030 г. Тя осигурява прозрачност, гарантира ефективност и създава възможност за навременни корекции, така че цифровата трансформация да се реализира успешно и да отговори на очакванията на обществото и европейските партньори.

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Стратегията за цифрова трансформация на Република България 2026-2030 г. поставя основите на едно дългосрочно развитие, в което цифровизацията се превръща в ключов инструмент за модернизация на икономиката, подобряване на качеството на живот и укрепване на конкурентоспособността на страната в рамките на Европейския съюз. Тя е насочена към ускорено внедряване на иновации, изграждане на високотехнологична инфраструктура и развитие на човешкия капитал, като по този начин България ще може да се позиционира като активен участник в Европейското цифрово десетилетие до 2030 г.

Цифровата трансформация засяга едновременно няколко взаимносвързани измерения:

- Цифрова инфраструктура, където стратегията поставя акцент върху сигурните, издръжливи, ефективни и устойчиви цифрови инфраструктури.
- Икономика и бизнес, където акцентът е върху автоматизацията, внедряването на изкуствен интелект, облачни технологии и големи данни в предприятията, подкрепата за МСП и стартиращи компании, както и създаването на благоприятна среда за иновации и инвестиции.
- Публичен сектор и електронни услуги, които трябва да осигуряват бърз, прозрачен и сигурен достъп за гражданите и бизнеса, намалявайки административната тежест и стимулирайки доверие в институциите.
- Цифрови умения и човешки капитал, където стратегията поставя акцент върху образованието, обучението през целия живот и подготовката на специалисти, способни да отговорят на потребностите на пазара на труда.
- Сектор „Данни“, където акцентът е върху създаването на условия за използване на данните като основа за иновации, по-добро управление, цифрови услуги с висока добавена стойност и устойчиво икономическа развитие.

Ускореното развитие на технологиите, развитието на изкуствения интелект и обработката на данни, както и новите европейски инициативи, поставят цифровата трансформация в основата на политиките за повишаване на конкурентоспособността, иновациите, икономическата сигурност и технологичната устойчивост на Европейския съюз.

В този контекст цифровата трансформация следва да се разглежда не само като процес на цифровизация на административните услуги и процеси, а като хоризонтална политика, която подпомага модернизацията на всички обществени и икономически сектори чрез по-широко използване на цифровите технологии, данните и изкуствения интелект. Това изисква по-тясна интеграция между секторните политики, по-ефективно управление на данните и развитие на цифровите публични инфраструктури.

Едновременно с това развитието на изкуствения интелект се утвърждава като един от основните фактори за повишаване на производителността, иновациите и качеството на публичните услуги. За успешното внедряване на решения, основани на изкуствен интелект, е необходимо изграждането на надеждна екосистема, включваща качествени данни, високопроизводителни изчислителни ресурси, цифрови умения, съвременна цифрова инфраструктура и подходяща среда за научни изследвания и иновации.

Нараства и значението на данните като стратегически ресурс за публичния сектор и икономиката. Ефективното управление, оперативната съвместимост, сигурното споделяне и повторното използване на данни са основни предпоставки за разработването на нови цифрови

услуги, вземането на решения, основани на данни, и внедряването на технологии с изкуствен интелект.

Същевременно цифровата трансформация следва да бъде подкрепена от модерни цифрови публични инфраструктури, високо ниво на киберсигурност, надеждна цифрова идентичност и оперативна съвместимост между информационните системи. Развитието на тези хоризонтални компоненти е необходимо условие за предоставянето на качествени, сигурни и проактивни цифрови услуги на гражданите и бизнеса.

Успехът на Стратегията зависи от ефективната координация между различните институции, бизнеса, академичната общност и гражданското общество. Ангажираността и активното участие на всички заинтересовани страни в етапите на съставяне, изпълнение, мониторинг и оценка на изпълнението на стратегическите и оперативните цели е от ключово значение за постигане на ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост на правителствената политика.

Въпреки трудностите, пред които са изправени както публичният, така и частният сектор, направените инвестиции и усилия ще бъдат оправдани чрез постигането на очакваните макро-ефекти от изпълнението на стратегията:

- по-конкурентна и иновативна икономика;
- подобрена свързаност;
- ефективна и прозрачна публична администрация, която предлага качествени цифрови услуги;
- граждани с висока степен на цифрова култура и умения;
- изградена среда за ефективно управление, споделяне и повторно използване на данни като стратегически ресурс за цифровата трансформация.

В същото време предизвикателствата, като недостига на квалифицирани кадри, необходимостта от по-висока степен на цифрова зрялост в предприятията, фрагментираността на усилията между институциите и бързо развиващата се технологична среда, изискват постоянен мониторинг, адаптивност и гъвкавост на политиките.

Цифровата трансформация не е еднократен проект, а продължителен процес, който трябва да бъде управляван системно и стратегически. С реализацията на тази Стратегия Република България има възможност да се утвърди като държава с модерна цифрова икономика и динамично общество, в което технологиите служат на хората, стимулират растежа и укрепват устойчивостта.

VIII. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- **Доклад за състоянието на цифровото десетилетие през 2025 г. за България и приложенията към него** (Digital Decade 2026: Country reports | Shaping Europe's digital future).
- **Индекс за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (**https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi/charts/).
- **Бенчмарк за електронно управление 2025** (https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-decade-2025-egovernment-benchmark-2025).
- Проучване на ООН за електронното управление 2024 **(**https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/).
- **Индекс за готовност на мрежата 2024** (https://networkreadinessindex.org/).
- **Индекс за зрялост на отворените данни 2024** (https://data.europa.eu/en/publications/open-data-maturity/2024).
- **Индекс за зрялост на изкуствения интелект**
- **AT Kearney Global Services Location Index 2023** (https://www.kearney.com/service/digital-analytics/gsli/2023-full-report).
- **Национален статистически институт** (https://www.nsi.bg/statistical-data/258)
- **Национална програма за развитие: „БЪЛГАРИЯ 2030“** (https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1330).
- **Актуализиран Национален стратегически документ „Цифрова трансформация на България за периода 2024 – 2030 г.“ и приложенията към него: Анализ на състоянието на цифровата трансформация и Национална пътна карта за цифрова трансформация до 2030 г.** (https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/digital.transformation/itis-national-strategic-documents/national.strategic.document.digital.transformation).
- **Актуализирана Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г. и Пътна карта за нейното изпълнение за периода 2019-2023 г.** (https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/strategic-documents).
- **Национален план за възстановяване и устойчивост** (https://nextgeneration.bg/14).
- **Актуализиран национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение „Свързана България“** (https://www.mtc.government.bg/bg/category/46/prieti-sa-aktualiziran-plan-za-shirokolentova-infrastruktura-svrzana-blgariya-i-aktualizirana-politika-v-oblastta-na-elektronnite-sobscheniya).
- **Доклад за състоянието на администрацията, 2024 г. -** https://iisda.government.bg/annual_report/664.
- **Отчет за състоянието и годишен план за развитие и обновяване на информационните ресурси в администрацията и информационните ресурси на Единната електронна съобщителна мрежа на държавната администрация и за нуждите на националната сигурност за 2024 г. -**

https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/ministry/ministry-report/ministry-report_filelist/20250428-reportir.

- **Национална стратегия за електронно здравеопазване и дигитализация на здравната система (до 2030 г.)** - https://www.mh.government.bg/bg/politiki/strategii-i-kontseptsii/strategii.
- **Годишен отчет за дейността на НАП за** 2024 г. - https://nra.bg/wps/portal/nra/za-nap/osnovni-dokumenti/Godishni-otcheti-za-deynostta-na-NAP.
- **Доклад за България за 2024 г.,** придружаващ Препоръка на Съвета относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на България - https://www.minfin.bg/upload/60144/Country+report+Bulgaria+2024.pdf.
- **Национална програма „Цифрова България 2025“** https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/digital.transformation/itis-national-strategic-documents/np-digital-bulgaria-2025 ; https://www.mtc.government.bg/bg/category/85.
- **Доклад за национална оценка на развитието на Интернет в България чрез приетата рамка на индикаторите за интернет универсалност на ЮНЕСКО, подкрепена от Съвета на Европа** - https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/digital.transformation/itis-project.
- **Национална стратегия за цифрова трансформация на строителния сектор** - https://www.mrrb.bg/bg/proekti-nbsp-nbsp-br-po-npvu/investicii-po-npvu/cifrova-transformaciya-na-bulgarskiya-stroitelen-sektor/
-

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Приложение I: Анализ на състоянието на цифровата трансформация в Република България към 30.06.2025 г.
2. Приложение II: Пътна карта на Република България за изпълнение на Стратегията.